עולם קטן

גליון 298 | קדושים | כ"ה בניסן ה'תשע"א

הכיפה המסוחטת שסחבה חנה-לה

עולם קטן השבועון הדתי לצעירים
ok@olam-katan.co.il
ת.ד. 7593 ירושלים 91074 טלפקס 077-6621680
הפצה: מקור ראשון 052-6070999 | אין המערכת אחראית לתוכן המודעות |

© זכויות היוצרים והקניין הרוחני שמור לעולם קטן

לפרסומות: איתן 054-6799933
olam@spotnik.co.il גרופ 72525

לקבלת העלון בדוא"ל olamkatan@gmail.com

שומרי יוסף

מנחם בן שחר, גבעת רונן

קבר יוסף נטוש כבר עשר שנים וחצי. חיילי צה"ל עזבו את המקום בחודש תשרי תשס"א, לאחר שמאות ערבים תקפו את מוצב צה"ל במקום, יידו אבנים ובקבוקי תבערה ובראשם חיילי המשטרה הפלשתינית החמושים ברובי קלצ'ניקוב. בכל השנים הללו אנו רק זוכרים ומתגעגעים, כוספים ומחכים.

פניות, דרישות ובקשות רבות להיכנס לשכם ולפקוד את ציונו של יוסף הצדיק לא נענו בידי מערכת הביטחון. רק לאחר שהחלו כניסות ליליות ללא אישור, הצבא החל מאפשר מדי חודש־חודשיים כניסה לילית של 3–7 אוטובוסים. המעוניין להכיר או להתפלמס עם חסידי ברסלב על אודות העניין וההיתר של כניסות אלו מוזמן לפנות אליהם ישירות, שכן הכניסות הן בהחלט חלק מתפיסת עולמם השלמה והייחודית. מציאות עקומה זו של הפקרת קבר יוסף והזנחת המחויבות אליו, גורמת לחסידים לנקוט יזמה עצמאית כזו, והיא שמעודדת את המחבלים לפעול נגד מתפללים יהודים.

עמוד 2

מתחם קבר יוסף, הנמצא ע"פ ההסכמים תחת שליטה ישראלית, ביום הפיגוע

צילום: פלאש 90

2 חיידק במה
מה קרה לבוגר ישיבה מן המניין בשם **הפגישה עם האומנות בבית ספר למשחק ניסן נתיב**

3 האם אתם בעד או נגד עונש מוות למחבלים
ח"כ **זבולון אורלב**
וח"כ **ציפי חוטובלי**

3 ללכת לגל"צ או לא
עמית סגל
מגיב לגדעון דוקוב

8 החלום של יהודה יפרח
מסע מליל הסדר לאשוויץ דרך מרוקו ועד הגלגל
סיפור

יעוד
שמינסטית, בת שירות לאומי, מדרשת יעוד מזמינה אותך
לערב עיון לקראת יום העצמאות
בנושא: המדינה ואני
יום רביעי ר"ח אייר, 4.5
16:30 התכנסות, קפה ומאפה
17:30 **מגוון שיעורים והרצאות עם**
הרב יעקב שפירא • הרב שאול כהן
הרב רמי גליקשטיין • טו"ר בת שבע סמט
אליסיה אייזנקוט
20:30 הרצאה וסרט: **'מערכות ישראל - התמודדות בשעות משבר'** הרב עמוס נתנאל אביו של יונתן ז"ל שנפל במבצע עופרת יצוקה
מדרשת יעוד | רבינוביץ 33, ירושלים
תחבורה ציבורית מתחנה מרכזית ירושלים, קו 18, 20, 27
ממרכז העיר - קו 19 (תחנת ירידה - תחנת ה"מפלצת" בקרית יובל)
לפרטים והרשמה: 02-6449010 רותי או 052-6071253 אליסיה
או באתר המדרשה: www.yeud.org.il

בואו להתגשים בת אריאל ובת רחוק
הצטרפו לגרעין קהילתי - דתי בישוב:
"צלי זהב" (ישוב מעורב)
(צדיפות למשפחות עם ילדים בגלאי ביה"ס)
עשרים דקות לפ"ת/מודיעין
שלב א' - 48 בתים במפרט עשיר
לפרטים: 050-5799996 | 1-800-260-240
אשתר & תקין

בס"ד אולם, גן ונוף
נוף הירדו
בנוף היפה ביותר בארץ
אין מספיקים עם קיטרינג מגוון
42 שנה מעוגן
mishael@actcom.co.il www.nofhayarden.com
אירועים 052-3003566 קייטרינג 050-9876007

ל'הלל' דרושות
עובדות טלמרקטינג
דרישות התפקיד: יחסי אנוש מעולים, ידע בסיסי באקסל
קו"ח יש לשלוח ל-tishrey2@gmail.com
עדיפות לזמינות לירושלים
טל: 077-6621680

להקת ממעמקים
מבצע מיוחד לחתונות עד פסח
הרכב מנצח של יוקרה ושמחה!
רונן 050-6756429 www.mimaamakim.co.il

להקת קולות
לשמוח, לרקוד, להתרגש...
מבצעים מיוחדים לתיכונים הקיץ
נתנאל: 054-2430676 050-6536649 חפשו אותנו ב-

מה לעשות?!

לחוץ בחינות

שי כהן, חכימא

שאלה: אני נכנס לתקופת הבגרויות ומאוד קשה לי עם הלחץ והעומס – גם מבחינת היכולת להתכונן לכמה מקצועות במקביל, וגם לארגן לי בצורה נכונה את אינסוף החומר כך שאוכל להתכונן באופן מסודר ויעיל יחסית. ובכלל, אשמח לקבל טיפים בכל הקשור ללימוד לקראת בחינות הבגרות.

תשובה: משאלתך נראה שראשית כל תצטרך לבצע ארגון פנימי בינך ובין עצמך. הפוך את המצב המורכב שאתה נמצא בו כרגע לשאלה אחת פשוטה: מה עליי לעשות כדי לקבל את הציון הגבוה ביותר בכל בחינה.

שים לב שקיימים המון מרכיבים לשאלה האחת שהגדרנו והם אלה שיוצרים אצלך את תחושת הקושי, הבלבול והלחץ.

רשום לעצמך את כל המרכיבים הללו על דף, כל אחד בשורה נפרדת, ונסה להתגבר על כל הקשיים הקטנים שיופיעו ברשימה שתיצור. ברגע שייגמרו הקשיים הקטנים (תמיד קל יותר לנצח את הקטנים), ממילא תיפתר לך הבעיה הגדולה.

המרכיבים של הבעיה הגדולה יכולים להיות למשל:

באילו מקצועות עליי להיבחן השנה?

מהו החומר בכל מקצוע?

האם הבחינה ממוחשבת או על גבי דפים? (אם הבחינה היא באמצעות עט ודף, התכונן ותַרגל שאלות ומבחנים על גבי דפים! אל תתפתה ללמוד באמצעות תכנות מחשב כי זה יותר נוח לך. במקרה כזה המחשב הוא רק מכשול).

האם אני חייב להיבחן במועד הזה או לא?

כמה ימים נטו יש לי כדי להתגבר על המשימה?

האם מספר התלמידים בכיתה מפריע לי לקבל את היחס שהייתי רוצה לקבל?

האם כדאי לי להסתייע בשיעורים פרטיים? (התעלם מעלויות כרגע. זהו רק השלב שבו אתה אמור לגלות מהם הכלים הכי טובים שאתה צריך כדי להצליח).

ממה דעתי יכולה להיות מוסחת בתהליך ההכנה לבחינה? עליך להיפטר מכל דבר שאולי יסיח את דעתך!

מה יקרה אם לא אעבור את הבחינה? האם אוכל להיבחן שוב? אל תשכח את המטרה – לקבל את הציון הגבוה ביותר! זהו רק קומץ שאלות לדוגמה כדי שתבין את הרעיון. כמובן שאתה תפרט את כל השאלות שעולות לך בראש.

בתהליך הפירוט הזה ייתכן שתימנע מלרשום קשיים מסוימים – אל תהסס ורשום את כולם ללא פחד. הרבה יותר קל להתמודד עם הבעיה כשמכירים אותה ומבינים ממה היא מורכבת.

סיימת לפרט? קח לך הפסקה כדי לחשוב על מה שכתבת, ולמחרת נסה לענות בכתב, בינך ובין עצמך, על כל השאלות.

מותר לך להיעזר באנשים שאתה סומך עליהם כדי לענות על שאלות שאין לך תשובות עליהן, אך חשוב מאוד ומומלץ ביותר לנסות לענות על הרוב בעצמך.

בשלב הזה אתה כבר תהיה במקום הרבה יותר טוב משהיית בתחילת התהליך. אחרי שסילקת את הערפל שהיה לך מול העיניים, והגדרת לעצמך מהם הכלים שבעזרתם אתה יוצא למלחמה מתוך ידיעה שבמלחמה הזאת אתה בוודאי מסוגל לנצח (אחרת לא היית שואל...) – התמונה ברורה לך, ולכן גם תדע מה עליך לעשות כדי לסמן וי על המטרה שהגדרת: לקבל את הציון הגבוה ביותר.

קצת מילות עידוד כלליות בטח לא יזיקו, אז כשאתה חושב כמה זה קשה או מסובך, תחשוב רגע על אותו תלמיד נהיגה בשיעור הראשון שאין לו מושג אפילו איך מניעים את הרכב. בהתחלה הוא אפילו קצת מתוסכל – איך יכול להיות שזקנות בנות 70 נוהגות בלב תל-אביב הלחוצה ואני כל כך מתקשה? בחיים אני לא אעבור טסט, וכו' וכו'. הרי שנינו יודעים שבסוף הוא יעבור טסט כמו כולם, יחזיק רישיון ביד ויצא לבלות כמו כל חבריו. כך גם אתה – כולם עברו כל מיני מבחנים לפניך וכנראה שגם אחריך הם לא ייגמרו. הבגרויות יעברו ויגיע הפסיכומטרי וכשזה ייגמר תגענה הבחינות באוניברסיטה. אז אל תתייאש כלל. נתב את הלחץ למקומות חיוביים ותתחיל לעבוד מתוך אופטימיות – הכל אפשרי בע"ה.

בהצלחה!

התשובה באדיבות חכימא. פסיכומטרי. לקבל יותר. חכימא

שו"ת סלולרי

נביאים האם יש בימינו נביאים נסתרים? **הרב אבינר:** לא. הנבואה פסקה עם חורבן בית המקדש. ב"ב יד.

טיול בסיני האם מדבר סיני הוא ארץ ישראל? **הרב אבינר:** כן. אך לא לטייל שם, בגלל שאינו מדינת ישראל וגם בגלל הסיכון. בשביל טיול אין נכנסים אף לסיכון קטן. בשביל מצווה ופרנסה, כן (שו"ת שאילת שלמה ח"ג ס' שיב).

שמירת הברית איני מצליח לשמור על הברית ואני שקוע עמוק... **הרב אבינר:** התעודד, התחזק, ותתגבר. קרא הרבה מסילת ישרים. עיין בספרי טהרת הברית.

פירושים על "הברית החדשה" האם יש פירושים על הברית החדשה? **הרב אבינר:** כן. ספר "המוקש הנוצרי", הוצאת ידיעות אחרונות, מפי רבנו הרב צבי יהודה זד"ר צורישדי. כמובן פירוש ביקורתי.

תכנית טלוויזיה לא צנועה האם מותר לבנות לראות בטלוויזיה תכנית שבה מתחרים זמרים וזמרות צעירים? **הרב אבינר:** ודאי אסור. זו תכנית אסורה כשלעצמה ואין ליהנות ממנה.

שעון ותפילין האם מותר לכרוך את רצועת התפילין על השעון? **הרב אבינר:** כן. אמנם ערוך השלחן אוסר (כז יג), אך המשנה ברורה מתיר (כז טז). לכן מותר.

קנייה לפני לידה ממתי אפשר לקנות מוצרים עבור תינוק האמור להיוולד בעתיד בע"ה? **הרב אבינר:** אפשר גם זמן רב מראש.

הורה מכה מי שאמו מכה אותו בלא צדק אלא מתוך כעס, מותר לו להתגונן? **הרב אבינר:** כן. אך לא להכות.

ולהגן על אח קטן? **הרב אבינר:** כן. כנ"ל. לעמוד באמצע ולחטוף במקומו.

ספר על אבלות מותר ללמוד הלכות אבלות בשבת? **הרב אבינר:** כן. תורה כשלעצמה משמחת.

מקום תפילה האם חייבים להתפלל בכל יום באותו בית כנסת מדין 'קובע מקום לתפילתו'? **הרב אבינר:** לא חייבים, אבל זה טוב (שו"ת שאילת שלמה א מב).

עומר 1 הערב הגיע ואמרתי לאדם אחר מהי הספירה של היום כדי שיידע כמה לספור. האם מותר לי אחר כך לברך ולספור בעצמי? **הרב אליהו:** באותו יום תספור בלי ברכה. בשאר הימים בברכה.

עומר 2 אתמול שכחתי לספור ספירת העומר, אבל היום השלמתי אחרי צאת הכוכבים אך לפני זמן צאת הכוכבים לפי רבנו תם. האם אפשר להמשיך לספור בברכה? **הרב אליהו:** לא.

עומר 3 אנו רוצים לעשות 'חלאקה' לבננו במירון. האם מותר בספירת העומר לפני ל"ג בעומר? **הרב אליהו:** כן.

תפילה על הגשם האם להמשיך לומר בתפילת שמונה עשרה 'ועננו ברוא עולם' בשל עצירת הגשמים? **הרב אליהו:** לא.

חציצה האם בניית ציפורניים, בשלב שבו לא כל הציפורן הטבעית מכוסה, חוצצת בנטילת ידיים? **הרב אליהו:** לא.

שהחיינו האם אפשר לברך 'שהחיינו' על נעליים שאני מאוד שמח בהן? **הרב אליהו:** אם אינן עשויות מעור.

לאחר הפסח האם מותר להשתמש אחרי פסח בקפה ובתה שלא נמכרו לגוי? **הרב אליהו:** כן.

ריבית אדם שפורט צ'ק לאחר ולוקח על כך אחוזים – האם זה נחשב ריבית? **הרב אליהו:** לא. זו עמלה.

קבר רחל האם יש בעיה לנסוע לקבר רחל בהריון? **הרב אליהו:** כן.

שידוכים האם מותר להראות לבחור תמונה של בחורה למטרת נישואיך? **הרב אליהו:** תמונה צנועה – מותר.

מד"א האם מותר להתנדב במד"א? **הרב אליהו:** בצניעות רבה מאוד.

שו"ת סמס לרב שמואל על מנת לשפר את השו"ת נפתח מערך שיזרז את מתן התשובות. מהיום שולחים שאלה לשו"ת בסמס **4664** לפחות בתיבה 'שאלה'. ואחר כך השאלה.
בלוג ושו"ת יומיים נויזאו **מאת הרב שלמה אבינר:** www.video.maale.org.il

24 שעות
מסביב לשעון
שבע של העשרה, חוויה ואמונה
מעיינות האומה
חברות לכל החיים
מעיינות נודד 3
מעיינות המוסיקה
מעיינות האומנות
אשתר & תקין
בואי להתרגש ולהופיע איתנו **בפסטיבל** הכליזמרים בצפת
חזרנו ובגדול
יותר ימים, יותר אמנים
והופעה אחת גדולה בכליזמרים.
באיזה מעיינות את בוחרת?

מעיינות האומה
לגילאי כיתה י'
לאור הביקוש הרב, פתחנו שלושה מחזורים.
תאריכים:
כה' סיון - א' תמוז | 27/06-03/07
ב' תמוז - ח' תמוז | 4-10/08
ט' תמוז - ט"ו תמוז | 11-17/07

מעיינות נודד 3
לגילאי א' - ט'
הצטרפי אלינו למסע נודד מים התיכון ועד הכנרת בנופי הגליל ובמעיינותיו
תאריכים:
ט' - יב' תמוז | 14-11/07

מעיינות המוסיקה
לגילאי י'-יד'
מחנה מוסיקה תורני יוצר, המיועד לנגניות ולזמרות, ויכלול סדנאות והופעות בהדרכת מיטב האמנים והיוצרים. פרטים נוספים באתר
תאריכים:
י' - יח' באב | 10-18/08

מעיינות האומנות
לגילאי י'-יד'
מחנה אומנות תורני, בהדרכת מיטב האומנים המובילים. סדנאות יצירה מגוונות, ועוד
תאריכים:
י' - יד' באב | 10-14/08

ההרשמה דרך האתר בלבד: www.ulpanakp.org

מי אמר שההצגה חייבת להימשך?

ארנון סגל

שני בוגרי ישיבת הסדר מובחרת, ישי זדן [שמות בדויים], פנו לפני כמה שנים ללמוד בסטודיו הידוע למשחק 'ניסן נתיב'. עצם ההחלטה לא הרימה יותר מדי גבות בסביבתם, כי לקבלת ההחלטה ללכת ללמוד במעמ"ן החילוניות הזה קדמה התייעצות עם רב מרבני הישיבה, וגם מפני שככלות הכל צריך להתפרנס ממשהו. אין שום חדש בעובדה שדתיים מעדיפים את במות הלימוד המקצועיות, ומוכנים כהוראת שעה לוותר על מהכתותת החילונית שעל גביהן. "תוכו אכל קליפתו זרק" היא סיסמתם של דתיים־לאומיים רבים כבר שנים. עד כאן זה כמתוי טרוויאלי.

ובכל זאת, בשבועות האחרונים גרמו ענייני 'ניסן נתיב' לכמה פיחים בסביבתי לקפוץ, ויצרו תחושה שמשהו בגישה לנושא טעון חשיבה מחדש. מדובר בחצנה שהעלו תלמידי שנה ג' בסטודיו בשם "אנו, הגיבורים", שרצה כבר כמה שבועות בבמות שונות. אותו זן, אדם נשוי ובעל אורח־חיים דתי, קיבל את אחד התפקידים המרכזיים בה, ובמסגרתו הוא מתנשק שם עם בחורה שאיננה אשתו על הבמה. כן, קראתם נכון.

נכון, במושגים המקובלים בבמה ההיא האירוע הזה נחשב לכמעט סתום, אבל אצלי הוא יצר זעזוע. אני מכיר את הנפשות הפועלות, ובפירוש לא מדובר בחפיפניקים. השמועות אמרו שהרב שעמו התייעצו השניים התיר להם להשתתף באקטים שכאלה, מצד הסברה ההלכתית שב'נמלאכתם הם טרודים'. כלומר, באותו אופן שבו הותר לשומרי מצוות לעבוד כרופאי נשים, זאת בשל הצורך לפרנס, הותר לעסוק גם בעניינים כאלו. בנקודה הזאת הורמו הגבות עוד יותר, מפני שאם העובדה שאדם 'טרוד במלאכתו' מהווה היתר גורף, אפשר בהחלט להתיר לציבור הדתי לעסוק גם במקצועות נוספים, נמוכים בהרבה מזה, בשם "קדושת" הצורך להתפרנס. כמובן, ללא כל "מגע של חיבה". זה נראה קצת יותר מדי מטר ניסיון לטהר את השרץ.

בירור קצר עם הרב המדובר העלה שאף שהשניים נכנסו לסטודיו על דעתו, הוא בפירוש לא הענקתי להם לגיטימציה הלכתית למעשים **כאלו**. להבנתו הפעולה המדוברת עשויה להיחשב לדעות מסוימות אפילו לעבֵרה דאוריתא.

הרמתי טלפון לדן. הוא שוחח אתי בכנות רבה: "לקח לי הרבה זמן להחליט על ההליכה לניסן נתיב. אבל מרגע שהחלטתי לעסוק במשחק, אני בהכרח נדרש להכרעות נוספות. כשכל החלטה מובילה להחלטה הבאה. עיקר הבעיה הוא שאין חלופה דתית ראויה לילמודי תיאטרון. בפועל אין כמעט שחקנים דתיים שיוצרים באופן מקצועי. בבית הספר הדתי למשחק 'אסקולריא', למשל, הרמה אמנם עלתה בשנים האחרונות, אבל גם שם 90% מהשחקנים הם בוגרי ניסן נתיב. אז מה האלטרנטיבה שלי כאדם דתי? להסתגר בד' אמותיי? זה לא נראה לי נכון. אני מאמין שיש משהו גדול בבתי הספר המקצועיים למשחק, שיש שם כלי חזק מאוד ושצריך ללמוד אותו".

לנשק אישה זרה זה איסור ברור וחמור למיטב ידיעתי.

"בהלכה הכתובה זה אסור לעת עתה, אבל גם ייחוד של רופא נשים עם מטופלותיו שלא במסגרת העבודה הוא איסור. אני מודע לכך שאני מותח גבולות מסוימים, אבל זה נדרש גם בהרבה מקצועות אחרים. כרגע אני סטודנט, לא לגמרי אדון לעצמי, ואת הפעולה הזאת עשיתי במסגרת הלימודים. פסיכולוג נדרש למתוח את גבולותיו כשהוא יוצר קשר נפשי עם המטופלים שלו, גם רופא נדרש לכך במסגרת עבודתו, ואפילו רב. נכון, במקרה של שחקן התיאטרון שאלת ה'לשם מה' חזקה יותר. זו שאלה רגישה מאוד היכן עובר הגבול. לי, אמנם, אין ספק שיש צורך קצת למתוח אותו, כשם שאיש צבא איננו שומר שבת במסגרת עבודתו כמו יהודים מהמניין".

אי אפשר לעבור את 'ניסן נתיב' בלי לנשק בנות?

"בהחלט אפשר. אף אחד לא הכריח אותי לעשות זאת", מודה דן, ונוקב בשמו של שחקן דתי מוכשר בתיאטרון פלייבק שסיים את שנות לימודיו ב'ניסן נתיב' בלי לגעת כלל בבנות.

אז למה אתה לא נהגת ככה?

"כי יש לכך מחיר מקצועי. תיאטרון פלייבק נחשב רמה נמוכה יחסית מבחינה מקצועית. בחירה בעולם המשחק דורשת פריצת גבולות, אגב, לא רק אצל דתיים. היא דורשת מהמתלמד לצאת מעצמו ומכבליו".

השיחה הזאת מעלה בהכרח הרהורים רבים. יכול להיות שבדרך לאותה מטרה חשובה – לחדש תרבות שתיתן מענה לתרבות ה'מותר־הכל־בשם־האמנות' – קצת שכחנו לשם מה הגענו עד הלום? איך קרה שצריך להסביר את ההבדלים בין חילול שבת למען הצלת חיים לנישוק אישה בשם צו האמנות המערבי?

ובלי קשר לאיסורי השו"ע המחייבים, אולי יש משהו מוטעה בהשקפה הכל כך מוסכמת בתיאטראות, האומרת שהסרת החסמים האנושיים הטבעיים תביא תוצאה איכותית יותר? האם מותר להעלות את ההשערה, בעין לגמרי לא מקצועית שלא עברה את סדנאות ההכשרה של 'ניסן נתיב', שלפעמים דווקא הכבלים הם אלו היוצרים אמנות טובה יותר? אומרים שבברית המועצות הקומוניסטית, דווקא ההגבלות הקשות על חופש הביטוי יצרו זרם חדש ועמוק יותר בתיאטרון, כזה שבמערב לא התקדבו אליו למרות החירות ועידוד היצירה.

אבל מהותית מכך: לדתי מותר בהחלט להיות שחקן תיאטרון, כשם שמותר לו לבחור לעבוד כרופא נשים. ואולם דווקא מי שבחר בסופו של דבר להעז ולצעוד אל מעמקי האמנות, חייב לאמץ אל לבו בחום ובאדיקות יתרה את הגדרים שמכתיב השולחן ערוך. כבלות הכל, רק הם יצילו אותו בבוא הניסיונות, ובמקרה שלו הם יקדימו לבוא. ששטוח ההגבלות ההלכתיות לטובת היצירה האמנותית הפיל כבר חללים רבים מדי. אקדח במערכה הראשונה יירה במערכה האחרונה. נשיקה במערכה הראשונה הרסנית ומסוכנת אף יותר.

יכול להיות שבדרך לאותה מטרה חשובה - לחדש תרבות שתיתן מענה לתרבות ה'מותר־הכל־בשם־האמנות' - קצת שכחנו לשם מה הגענו עד הלום? איך קרה שצריך להסביר את ההבדלים בין חילול שבת למען הצלת חיים לנישוק אישה בשם צו האמנות המערבי?

לאכוף את ההסכמים במתחם קבר יוסף

מנחם בן־שחר, גבעת רונן

קבר יוסף נטוש כבר עשר שנים וחצי. חיילי צה"ל עזבו את המקום בחודש תשרי תשס"א, לאחר שמאות ערבים תקפו את מוצב צה"ל במקום, יידו אבנים ובקבוקי תבערה וברא‍שם חיילי המשטרה הפלשתינית החמושים ברובי קלצ'ניקוב. בכל השנים הללו אנו רק זוכרים ומתגעגעים, כוספים ומחכים.

פניות, דרישות ובקשות רבות להיכנס לשכם ולתפקד את ציונו של יוסף הצדיק לא נענו בידי מערכת הביטחון. רק לאחר שהחלו כניסות ליליות ללא אישור, הצבא החל מאפשר מדי חודש־חודשיים כניסה לילית של 3–7 אוטובוסים. לכניסות הליליות המאורגנות באים יהודים מכל חלקי העם ומכל רחבי הארץ, חסידים ומתיישבים, נוער ומבוגרים, מתשכונות ומהמרכז, מדרום ומצפון. לאחר המתנות ארוכות ומיגעות נכנסים לשכם, ומתפללים אצל יוסף הצדיק במשך כמחצית השעה. מפתיע להיווכח בכל פעם מחדש כמה רבים מ'עמך ישראל' חשים שייכים ליוסף הצדיק ולמקום.

מתחם קבר יוסף והישיבה שלידו שייכים כמובן לעם ישראל, ומוגדרים על פי החוק כשטח ישראלי לכל דבר, ובכל זאת מדינת ישראל מתכחשת לכך ומפקירה את המקום ואינה מאפשרת כניסת יהודים חופשית. ההנחיות לחיילים במחסומי מבואות שכם מאפשרות לערבים כניסה חופשית, ערבים בעלי תעודת זהות כחולה מורשים להיכנס לקניון וכדומה, ואילו ליהודים הכניסה אסורה מלבד בכניסות המאורגנות המקבלות אישור. המונים מבקשים להצטרף לכניסות המאושרות ומעטים הזוכים לאישור המיוחל.

ישנם חסידים שאינם מתאפקים וממשיכים כל העת להיכנס לקבר יוסף בלילות, ללא תיאום וללא אישור, ובלילות רבים חיילי צה"ל והתצפיות בגזרה מקבלים הנחיית 'כוננות ברסלב'. תופעה זו קיימת, מוכרת וידועה. המעוניין להכיר או להתפלמס עם חסידי ברסלב על אודות העניין וההיתר של כניסות אלו מוזמן לפנות אליהם ישירות, שכן הכניסות הן בהחלט חלק מתפיסת עולמם השלמה והייחודית הכוללת תפילות, עבודת ה' ועבודת המידות במסירות נפש למען עם ישראל כולו ולמען ארץ ישראל. כניסות פרטיות אלו מתבצעות בשיטתיות כבר שנים, כמעט מדי לילה. נזכיר לשם המחשה למי שאינו מכיר את הנתונים: הסיכון בכניסה פראית לשכם כפי שנוהגים החסידים, קטן בהרבה מהסתכנויות שונות ומשונות בטיולים ברחבי העולם המקובלים אצל חיילים משוחררים וכדומה.

חשוב לציין כי לאחרונה, במסגרת מחוות לערבים, הוסרו כל המחסומים סביב העיר שכם, ומאז צה"ל כבר אינו יכול למנוע את כניסת החסידים לציון יוסף הצדיק. כפתרון לבעיה ביקשו קציני הצבא מחיילי הרשות הפלשתינית לשמור על מתחם קבר יוסף מדי לילה כדי למנוע כניסת מתפללים אליו - כך חולק הצבא את האחריות הביטחונית עם האויב.

מציאות עקומה זו של הפקרת קבר יוסף והזנחת המחויבות אליו, גורמת לחסידים לנקוט יזמה עצמאית כזו, והיא שמעודדת את המחבלים לפעול נגד מתפללים יהודים. האם משימת אבטחת קבר יוסף וכניסה לפאתי שכם איננה אפשרית עבור צה"ל?

לאחר יותר מעשר שנים, רבים סבורים שהגיעה העת לנהוג בצורה בריאה, למחוק את החרפה ולשוב (בתשובה) לשכם לקבר יוסף.

לאחרונה, במסגרת מחוות לערבים, הוסרו כל המחסומים סביב העיר שכם, ומאז צה"ל כבר אינו יכול למנוע את כניסת החסידים לציון יוסף הצדיק. כפתרון לבעיה ביקשו קציני הצבא מחיילי הרשות הפלשתינית לשמור על מתחם קבר יוסף מדי לילה כדי למנוע כניסת מתפללים אליו

בן יוסף

אברהם בנימין

אומרים שלכל בן אדם, יש תווי פנים שדומים לבעל חיים מסוים, ובהתבוננות בחיצוניות אפשר ללמוד דבר או שניים על הפנימיות.

בֶּנְיָו היה אריה.

אריה. רעמת תלתלים קופצנית, נמשים ועיניים צוחקות. ככה הכרתי לראשונה את בן־יוסף (בֶּנְיָו) לבנת – שם דבר אצל החברים הרבים, החל מהיישוב באלון־מורה ועד תחבר'ה בזוהלה. הבית של נועם ורבקה, ההורים, תמיד היה מלא בחברים של בניו. "כמו יוסף הצדיק שבֶּנְיָו נקרא על שמו, בנו של יוסף", חשבתי עליו. "מסלסל בשערו אבל איכשהו לא מתבלבל ונושאר פשוט ותם. סטלן דקדושה". אחי התחתן עם אחותו הבכורה של בניו, ונהיינו קן קרובי משפחה. בהמשך – גם שכנים לתקופה קצרה, כשבניו ושירה התחתנו וגרו בבית לידנו בגבעת תקומה ביצהר בשנת נשיאותם הראשונה.

אריה. בניו החליט שהוא רוצה ללמוד תורה. ככה ביום בהיר. אבל ללמוד, ללמוד. בניו ושירה עברו לבת־עין, עד שהתפנתה דירה בחברון. בניו למד בכולל 'אור שלמה' שבהר הזמיידה, על שם הרב רענן הי"ד. "בניו לא היה מאלה שרק רשומים בכולל", סיפר הרב שליסל, ראש הכולל. "בניו למד, ולמד ברצינות. אמרו לי לפני שהוא הגיע, שיהיה לו קשה לשבת ללמוד. באמת היו לו קשה, אבל הוא שב ולמד בהתמדה, והספיק בזמן קצר מה שלאחרים לקח זמן רב". בניו עבר בהצלחה חלק מבחני ההסמכה לרבנות. מדי פעם היינו נפגשים, ואני הייתי פשוט מחבייש לידו. איזה כוח רצון, איזו התמדה. איך בן אדם מחליט לעשות תחיכת שיני - רעושה.

לב ארי. יש כאלה שעוברים את תקופת הנערות הקשה, מתמקמים בנוחות במסגרות, וזהו. סוגרים מדפים. אין עולם. אין חברים מפעם, מעדיפים לשכוח. אבל בניו המשיך להיות חבר טוב של כולם. גם של אלה שנשארו בבלובלים, בקשיים, בבאסות. בשיברון הלב. ואיך נבחנת הרעיות אמת אם לא באופן הזה?

בניו ושירה החליטו לעבור לירושלים, להיות קרובים לקהילת ברסלב 'שובו בנים', של הרב אליעזר ברלנד. איש פלא. התבודדות באמצע הלילה – **מתגבר כארי** בלילות להתפלל וללמוד בקברי צדיקים, ומגיע בבוקר הביתה כדי להוציא את הילדים לגן שחינוכם היה כה חשוב לו. מדי פעם הייתי רואה אותו בשומרון ומבין שגם הלילה בניו השתטח על ציונו של יוסף הצדיק. דבר פשוט וברור הוא שהכניסות המאובטחות לקבר יוסף – כנגבים בלילה – שנותן צה"ל במשורה, התחילו ונמשכו רק בגלל הכניסות המשותפות של חסידי ברסלב ותושבי גב ההר, שהחלו לפני כשמונה שנים. חסידי ברסלב, הדבוקים במידת היסוד - מידתו של יוסף הצדיק, התמידו בכניסות אלו כמעט לילה לילה, כשבניו הובלו עשרות אם לא מאות מהן. זה קשר עמוק, פנימי ויסודי, כיאה לבן יוסף. למי שהובא ברית בצינו של יוסף.

ממשפחת אריות. בן לנועם ורבקה. נועם – נכה צה"ל מאה אחוז, עצמאי ברמות מדהימות, שלא מרחם על עצמו לשנייה. רבקה – אשת ברזל שדואגת לבעלה ומגדלת משפחה לתפארת, שמעטות כמוה בבריאות הנפש ובשמחת חיים. בֶּנְיָו, נכד לסבא עזריאל וסבתא שולמית, לוחמי חירות ישראל. ומה יש לסבא כזה לומר כשהוא קובר את נכדו? "זכית למה שחברייך זכו ואני לא זכיתי. למסור את נפשך על קדושת השם, העם והארץ". ומילותיו החצובות בסלע של סבא כזה, מאירות את דמותו של בניו באור יקרות – כְּמַעֲשֶׂה לְבֶנָּה הַסַּפִּיר, וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטֹהַר.

בן יוסף לבנת. כבן 25 שנה בהירצחו.

נשוי לשירה לבית טרבלסי. אב לאברהם עילאי בן 4, בת ציון בת 3, נהוראי בן 2, אדל בת 1

צדק לאומי וצו מוסרי

ח"כ ציפי חוטובלי, ליכוד

הקריאה הציבורית לעונש מוות למחבלים בעקבות הטבח המזעזע של בני משפחת פוגל באיתמר, מבטאת חוש צדק בריא של העם, שחייב להפוך לנורמה חוקית של מדינת ישראל.

התשבחות לשב"כ וללוחמי יחידת דובדבן שלכדו את הרוצחים חשובות, אך הצדק לא ייעשה אם תוך זמן קצר נמצא את הרוצחים המתועבים מועמדים לשחרור במסגרת הדלת המסתובבת של עסקת שליט. האפשרות שהרוצחים ישוחררו בעתיד או ייחנו מהתנאים הנדיבים של מאסר בכלא הישראלי, כולל האפשרות להשלים לימודי בגרות ולימודים אקדמיים, מקוממת את חוש הצדק והחוש הזה דורש לגזור עונש מוות על מי שנטלו חיים ממשפחה תמימה ושלווה, ורצחו בדם קר תינוקת רכה וילדים עם הוריהם.

לדאגון לבנו, הרצח הנורא של בן־יוסף לבנת בסוף חג הפסח האחרון בידי רוצח פלשתיני מדגיש שהרוצחים השפלים הללו לא פעלו נגד בני משפחת פוגל או נגד תושבי איתמר, הם באו לרצוח יהודים. מאבקם הוא המאבק בעם ישראל, ולכן אין לראות בהם מְפגעים בודדים, הם חלק מהמאבק הלאומי שלנו. דווקא גילם הצעיר של הרוצחים של בני משפחת פוגל, משקף את עומק השנאה והתסהה שמובילה ההנהגה הפלשתינית.

על פי דין תורה, למלך יש סמכות להורות על גזר דין מוות, בהוראת שעה. ההלכה היהודית העניקה לממשלה נבחרת סמכות הדומה לדין המלך, והתירה לשבעת טובי העיר לגזור עונש מוות בהוראת שעה גם כשאין סנהדרין, וכשלא נהגות מיתות בית דין. הרמב"ם פסק כך בהלכות סנהדרין פ' כ"ד הלכה ד', וכן נפסק גם בשולחן ערוך, חושן משפט, סימן ב' סעיף א' (את ההלכה הזאת מצמצמי מפי הרב אליקים לבנון). ברור שבעת הזאת נדרש מאתנו להשתמש בסמכות זו כחלק מאבקנו הכולל על ארצנו.

חשוב לדעת שכבר הוים חוק השיפוט הצבאי קובע כי בסמכות בית דין צבאי להטיל עונש מוות, אלא שסמכות זו לא מומשה בפועל לאורך השנים, וגם כאשר נגזר עונש מוות, סמכות החנינה מנעה את ביצוע גזר הדין.

יש מי שיאמרו שעניינה כזו לא תועיל ביצירת הרתעה בשאיבינו מקדשים את המוות ורואים ב'שהידים' גיבורים, אך עיקר תפקידו של עונש המוות אינו ההרתעה ולא חיפוש נקמה פרטית – הוא גם לא יעמעם את הכאב הנורא בעקבות אבדן חייהם של בני משפחת פוגל; תפקידו של עונש המוות הוא חיזוק העמידה הלאומית של מדינת ישראל וענישה מוסרית וצודקת.

עונש מוות למחבלים

ח"כ זבולון אורלב, הבית היהודי

מיד אחרי כל רצח זוועה טרוריסטי פלשתיני עולה הקריאה על ידי אישי ציבור ופוליטיקאים לדון את הטרוריסטים בחומרה עד כדי פסק דין מוות. לצערנו חוויינו יותר מדי מקרי רצח שכאלה של טוף, נשים, זקנים ואזרחים. כך עלתה הקריאה לעונש מוות גם אחרי הרצח הנורא של משפחת פוגל הי"ד באיתמר.

אין ספק שמחבלים אלה הם בני מוות. הלב והרגש תובעים נקמה שפירושה מוות לבני עוולה אלה. אולם מדינת ישראל צריכה לקבל החלטה בנושא זה מתוך שיקול ענייני של טובת המלחמה נגד הטרור והטרוריסטים. ההחלטה צריכה להיות שכלית ולא רגשית, ארוכת טווח ולא רגעית.

ביזוע שהטרוריסטים הפלשתינים מתנהלים כ"שהידים" ומעלים עניין זה בגלוי תוך תמיכת משפחותיהם, מהניאי דתם ועמם. מחבלים אלה מבצעים את הריצחות הברבריות מתוך כוונה גלויה להיות "שהידים". יעידו על כך סרטי הווידאו שמקליטים המחבלים טרם צאתם למשימת הרצח. כבר בגן הילדים, בבית הספר ובקהילה הפלשתינים מחנכים את ילדיהם להאדיר את ה"שהידים".

לכן בעונש מוות למחבלים אין משום הרתעה, ואין בו כדי לעכב או למנוע ממחבל לבצע משימת רצח זוועתית. אדרבה, הטלת עונש מוות למחבלים הנחושים להיות "שהידים", עלולה לדרבן אותם לבצע משימות רצח שכן פעולה זו תבטיח להם להיות "שהידים" בכל מקרה, גם אם לא נהגו תוך כדי הפעולה.

יש חלופה מרתיעה ויעילה – החמרה דרמטית בתנאי הכליאה כפי שאפרט להלן.

כמו כן, אין צורך להיות נביא כדי להבין איזה לחץ בינלאומי יופעל על מדינת ישראל כדי למנוע ביצוע עונש מוות למחבלים מרצחים גם לאחר פסק דין של בית משפט. האם אנו זקוקים לעוד חזית בינלאומית שבה אנו עלולים להפסיד בדעת הקהל? לא בכל מקרה צריך להיתרע מדעת הקהל הבינלאומית, אולם במקום שאין בו רווח מדיני אי ביטחוני, כמו במקרה זה, מדוע יש צורך להפסיד נקודות חיוניות בדעת הקהל הבינלאומית?

בנוסף לכך, עלול להיווצר מעגל דמים נוסף. ארגוני המחבלים יבצעו פעולת רצח נוספות כדי לנקום את דמם של המחבלים שהוצאו להורג. מחבלים אלה שוב יקבלו עונש מוות ושוב מחבלים יבצעו מעשי רצח כנקמה וחוזר חלילה.

מכאן שעונש מוות למחבלים אין בו כדי להשיג את המטרה.

צה"ל וכוחות הביטחון הצליחו במלחמתם מול ארגוני הטרור הפלשתיני. יש להמשיך במאבק תוך הרחבתו והעצמתו. יש להסיר את כל החסמים והמגבלות המדיניות כדי לאפשר לכוחות אלה לבלום ולמגר את הטרור.

בנוסף, אפשר בהחלט להחמיר מאוד את תנאי הכליאה של המחבלים. יזוע שגדולי המחבלים המרצחים הפלשתינים נהנים מתנאי כליאה נוחים ומשופרים. טלוויזיה, טלפונים, לימודים גבוהים, ביקורי משפחות, קנטינה לרכישת מוצרים, שהייה בחבורה נעימה ותנאי מגורים סבירים. הכליאה אינה מהווה עונש מרתיע.

יש לשנות את תנאי הכליאה מקצה לקצה. לתת את רק את המתחייב מהאמנות הבינלאומיות, וזאת בתנאי שגלעד שליט יקבל אף הוא תנאים אלה. יש לקבוע בחוק שמחבלים מרצחים לא שיוחררו בשום הסדר מדיני.

עיקר תפקידו של עונש המוות אינו ההרתעה ולא חיפוש אחר נקמה פרטית, תפקידו הוא חיזוק העמידה הלאומית של מדינת ישראל וענישה מוסרית וצודקת.

הטלת עונש מוות למחבלים הנחושים להיות "שהידים", עלולה לדרבן אותם לבצע משימות רצח שכן פעולה זו תבטיח להם להיות "שהידים" בכל מקרה, גם אם לא נהרגו תוך כדי הפעולה

לכו לגליצ!

תגובה לקריאתו של גדעון דוקוב

עמית סגל

בלי לערוך בדיקה סטטיסטית, נדמה לי שאם יספרו את הכתובות על קירות כל הסניפים של בני עקיבא יתברר שהפופולרית שבהן היא דברי של ר' חייא על גאולתן של ישראל, ומנהגה להגיע קמעא קמעא. לכן, קצת התפלאתי למראה קריאתו הנרגשת של גדעון דוקוב לחיכיי התנועה נגד ההתנייסות לגלי צה"ל, בטענה שמבלא לא יצליחו לחולל מהפכה בעתיד הנראה לעין ("אל תלכו לגלי צה"ל", 'עולם קטן', גיליון שבת הגדול). הממאמר הזה מעלה שוב את התהייה למה את הגאולה השלמה אנחנו מוכנים לקבל לאט לאט, אבל את הגאולה התקשורתית דורשים כאן ועכשיו.

דוקוב מזהיר את הנערים והנערות ששוקלים לשרת את העם בגל"צ שאין להם סיכוי, שישטפו להם את המוח בקורס הכתבים, שיעשו מהם שמאלנים במקרה הגרוע, או עדר כנוע של ימנים דתדיים אנוסים במקרה הטוב. אזהרות דומות על חשש מהתלקלקות נשמעו בשנות ה־70 גם נגד שירות בסיירות ובקורס טיס. אם יורם מהמדרשייה היה מקשיב להם אז הוא לא היה היום ראש השב"כ, ואם יאיר וישי ממחזור ט"ז בנתיב מאיר היו משתכנעים לא היו היום סגן רמטכ"ל ומפקד מכללות דתיים. אכן, גל"צ עדיין שמאלנית וחילונית מהתקן המקובל. הסיבה היא שלפני שלושים שנה היו המון מאמרים וקריאות שכאלה שפחדיהו נערים ונערות טובים מלשרת את עמם עם מקיר־מקיר של גל"צ ביד ותגיות כחולות על הכתף. מי שמקשיב לדברים האלה היום, אחראי אישית לכך שגם בשנת 2041 גל"צ התקשורת הישראלית לא ישתנו.

רק 13 שנה חלפו מאז דרך הדתי הראשון בקורס הכתבים של גל"צ. ביחס לזמן המועט מאוד הזה, כמות החישגים מדהימה. מקרב בוגריה הדתיים של גל"צ אפשר כבר להרכיב שלושה מניינים (אני מצרף נשים למניין הזה ומקווה שדוקוב לא יטען בגלל זה שהתקלקלתי). יש ביניהם מגישת תכנית מרכזית בערוץ 2, שני כתבי כנסת, כתבי שטחים, שורה של עורכים ומגישים וגם ח"כ אחד. אז מה, כולם מכרו את עקרונותיהם בשביל ההתקדם?

קחו עצה מידיד, אף פעם אל תאמינו לאלה שרק מציגים בעיות בלי להציע פתרונות. אם מצד אחד נמשיך להלוגן על התקשורת השמאלנית החילונית ומצד שני נרפה את ידיהם של צעירים ומוכשרים שרוצים להשפיע – לא נהיה מוכיחים בשער אלא סתם תבוסתנים. לא מזמן היה לי הכבוד להיפגש עם חברי הנהגת בני עקיבא, ושאלתי מי מהם רוצה לשרת בגל"צ. הייתי גאה בכל אחת ומעשרות האצבעות שהונפו. הנה צעירים שנוטלים אחריות.

למי שפפסט את הנקודה, החיים הם מאבק. אי אפשר לנצח בו בלי להשתתף. ולהשתתף, בהקשר שלנו, פירושו להתייצב בזירה התקשורתית המרכזית ביותר במדינת ישראל, לא לקטר ולזרוק קליפות גרעינים מהיציע.

אני זוכר עד ראשה הקטנה לפני חמש־עשרה שנה ואיך היא נראית היום. ההבדל משמעותי מאוד. עוד לא הכל מואר, אבל אפשר לראות בבירור את השחר עולה.

למה את הגאולה השלמה אנחנו מוכנים לקבל לאט לאט, אבל את הגאולה התקשורתית דורשים כאן ועכשיו

הכותב הוא כתב הכנסת של חדשות ערוץ 2, יליד עפרה ובוגר גלי צה"ל

אורות ישראל
לחנך באור אחר

היום, את לא יכולה להסתפק בלהיות מורה. את חייבת להיות מורת דרך ולחנך לערכים ולאמונה בכל שיעור. במכללת אורות ישראל תתחברי למיטב המרצים והרבנים שיאירו אתך את הדרך. בואי להתמלא ידע ותודעה, לכיתה - ולחיים.

מסלולי לימוד לתואר ראשון B.Ed.

על יסודי (ז-י') חנך • מחשבת ישראל • תושב"כ • תקשורת • לימודי ארץ ישראל • הסטוריה • חינוך חברתי קהילתי - מוקד נוער בסיכון • ספרות • אנגלית • מתמטיקה
חינוך מיוחד (גן-י') | הגיל הרך | יסודי | הוראת הריקוד (מחול ותנועה)
מוקדים: ביבליותרפיה | פסיכודרמה | הידרותרפיה | ייעוץ בחינוך

פטור משכר לימוד בשנה א' לבוגרות שירות לאומי
פסיכומטרי מסובסד

לפרטים ולהרשמה: 03-9061302 הדסה אביגיל rishum@orot.ac.il

קמפוס אלקנה המכללה האקדמית לחינוך
מכללת אורות ישראל
מייסודן של מכללת מורשת יעקב רחובות ומכללת אורות ישראל אלקנה
www.orot.ac.il

בן חורין

סיפורו המופלא של האדמו"ר מצאנז

ישנן מעט דמויות שלאור סיפורן מתחילים קצת להבין שאכן אפשר להביא לידי ביטוי את הקודש גם בעולם הלא ברור שלנו ◆ עולם שבו אנשים שורפים אנשים במשרפות, ויהודי אינו מוותר על הקלה במצוות ועל הזניח שבמנהגי אבותיו. עולם שבו אדם מאבד את אשתו ואת אחד־עשר ילדיו, ה' ירחם, ודווקא מתוך כך האש שבו מתגברת בקדושתה ◆ הוא מגיע על אפם וחמתם של המפלצות לארץ ישראל ומקים בנתניה קהילת חסידים בעלת עצמה, בית חולים לתפארת (לניאדו) ומפעל חיים ישראלי מדהים ◆ סיפורו של בן חורין אמתי, איש נצח ישראל, האדמו"ר מצאנז - הרב יקותיאל יהודה הלברשטאם ◆ יהי רצון שבקריאת סיפורו נידבק ולו מעט בקדושה, באהבת ה', באהבת ישראל, ובעצמה הלאומית של מי שלימים כונה "לפיד האש"

יואל יעקובי

כשהגיע האדמו"ר מצאנז־קלוזינבורג, ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם, זצ"ל למחנה ההשמדה אושוויץ הא בחברין בשלושה צעירים בני תורה שהגיעו גם המשלוח שלו. "האם אתם מאמינים שהבורא יתברך שמו נמצא עם עמנו?" שאל. "אנו מאמינים! אנו מאמינים!" ענו לו. "אם כך", אמר, "זכרו היטב ואל תשכחו, כי ברוא כל העולמים נמצא גם פה אתנו, והוא יגאל אותנו... מבטיחכם אני שבזכות האמונה תיגאלו גם אתם ותזכו להשתחרר חיים מפה". הדברים הללו, שם מי שרק נכנס בשערי מפעל המוות הגדול בעולם, היו רק פתיחה לכמעט שנה של בגורה מדהימה בתוך התופת, ולעוד שנים רבות של עבודת ה' ושעייה בלתי נלאית להרמת קרנם של התורה, ושל עם ישראל וארצו.

ר"ב קהילה בגיל 21

ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם נולד בשנת תרס"ה (1905) וגדל באווירה של תורה וקדושה, כיאה לצאצא של כמה וכמה מענקי החסידות בגליציה ובהונגריה: ר' חיים מצאנז, ר' משה טיטלבוים בעל 'ישמח משה', בעל 'בני ששיכר' ורבים אחרים. ה'יחוס' המרשים הזה גרם לר' יקותיאל יהודה לא נאוות אלא דווקא בושה. כששלח לו מישהו שחקר את סדר יחיוסו של הרבי כשי לרגל חגי תשרי את פירוט היחס שלו, הוא הודה לו על העזרה בהכנה לימים הנוראים, בכך שיתבייש ויאמר לעצמו 'מתי יגיעו מעשיי למעשיי אבותיי'. את עיקר ההשפעה הוא ספג מאביו ר' צבי הירש הלברשטאם, רבה של רודניק. ר' צבי הירש, מלבד קדושתו וחסידותו המופלגים, היה מצטיין במיוחד גם באהבת ישראל ובהשתתפות בצרותיהם. פעם אמר לבנו: "האמן לי, אין אף יהודי אשר נתן לי אי פעם 'קווי־טל' (=פתק בקשה שנתנו לאדמו"רים) ושלא הזכרתי אותו בתפילות המופלגות, היה מצטיין מתפלל". זמן קצר לאחר בר־המצווה שלו נפטר האב.

בהמשך דרכו התקדם בלימוד התורה ובעבודת ה' גם באמצעות נסיעה לפולין, שם הכיר שיטות נוספות בלימוד ובעבודה. בגיל 21 נקרא לשמש רב הקהילה החסידית בעיר קלוזינבורג (זהו שמה בגרמנית, בהונגרית: קולוז'וואר) שבטרנסילבניה (חבל ארץ עתיר יהודים שעבר במלחמת העולם הראשונה מהונגריה לרומניה).

א"ייכמן ים"ש מגיע לעיר

פעולותיו הברוכות של הרבי לקירוב יהודים בעיר ולהרמת כבוד התורה פסקו כשהגיעו הרדיפות לעירו. צפון טרנסילבניה, בו שכנה העיר קלוזינבורג, הועבר שוב לשלטון הונגרי, וכשהחלה השואה להגיע גם לפתחם של יהודי הונגריה, היו יהודי טרנסילבניה בין הראשונים שגורשו למחנות. היה זה אמנם בשלב מאוחר יחסית במלחמה, באביב־קיץ תש"ד (1944), כשריח התבוסה כבר החל לעלות באפם של הגרמנים, אולם הם הזדרזו בכל זאת להספיק לרצוח כמה שיותר יהודים. על מלאכת השמדתם של יהודי הונגריה הופקד אדולף אייכמן ים"ש, שנרתם למשימה בכל כוחו. הרבי לא השלה את עצמו ואת סביבותיו. הוא הבין שהם נכנסים לפורענות שטרם הייתה כמותה. בתחילה ניסה הרבי, שידע שהנאצים התעללו תחילה ברבנים, להתחבא, אולם בהמשך הוא עבר לתקופה קצרה למחנה עבודה בעיר באניא. שם הוא נתקל ברשעותם של תושבי העיר הגויים, שכאשר שמעו שהיהודים עומדים להישלח להריגה, באו ודפקו על בתי היהודים ובפיהם הבקשה הבאה: "הרי בין כה וכה אתם הולכים למות, מה אכפת לכם לתת לנו את חפצי הערך שלכם, הרי היינו ידידים טובים שלכם"...

בתחילת סיוון הועבר הרבי ברכבת מבאניא אל מעבר לגבול, למחנה הריכוז אושוויץ. באותה תקופה הועברו לשם גם אשתו ותשעת ילדיה שנותרו עמה. את אשתו ואת כל ילדיו, כולל שניים אחרים, בוגרים יותר, שלא שהו עם האם, לא זכה האב לפגוש יותר. לימים, כשלימד הרבי בפרשת וישלח על יעקב אבינו שהגן על נשותיו ועל אחד־עשר ילדיו מפני עשו הרשע והעבירם את הנחל, אמר בבכי: "ואני גם כן העברתי את אשתי ואחד־עשר ילדיי בנחל הדמים, במקהלות קדושים וטהורים".

כשנכנס לאושוויץ החל פרק חדש בחייו של הרבי. כמעט כל דבר קטן הקשור לעבודת ה' הצריך מסירות נפש כפשוטה, וגם עבודת הרבנות, שלא עזב אותה, קיבלה ממד שונה לחלוטין. מיד כשנכנסו הוא והאנשים שהגיעו עמו לשערי המחנה והנאצים התנפלו עליהם בצעקות, הוא הזדרז להזכיר באוזני אחיו: "יהודים קדושים! אל תיראו! זכרו, גם פה נמצא הקב"ה ושכינתו אתנו, וממציא עצמו אלינו, ולא עוד אלא שהקדים אלוקים חיים לבואנו ועומד פה, כביכול, להושיענו – אין מקום פנוי ממנו".

ו"אולי זה היה סודו: אוכל כשר גם בתופת

באופן מיוחד שם הרבי דגש על זהירות מאכילת מאכלות אסורות בכל התקופה בת כמעט השנה ששהה בשבי הנאצים, כולל זהירות מאכילת תבשיל שנתבשל בכלי גויים, מבישולי גויים ומאיסורי חמץ בפסח. לאנשים שסביבו, כמובן, הורה הרבי שחובה עליהם לאכול, שהרי "האויב רוצה לחסל לא רק את הגוף היהודי אלא גם את הנפש, ולכן מצווה עלינו לעשות ההפך מכוונתו ולסכן כמה שפחות את החיים", אולם לעצמו – החמיר. אחרי שהאנשים שסביבו חדרו לבריאותו ואמרו לו שאם הוא לא יאכל מתבשילי המטבח המרכזי הם המחנה גם הם לא יאכלו, הוא חשב מתוך אחריות כלפיהם לוותר על החלטתו, אלא שאז קרה מקרה פלא:

פעם חילקו מאכל בשרי לארוחת בוקר ולחצו גם עליו לאכול, אך הוא אמר: "בשום אופן לא אוכל טרפות אצל רשע זה שלקח ממני את כל אשר לי". כן הוא גם כל אותו יום, עד שבערב היה תשוש לגמרי. למחרת בבוקר, כשוכלם הלכו לאכול והוא נשאר לבדו בצריף הוא פרץ בבכי, בניגוד להרגלו לקבל כל מה שה' מביא עליו באהבה, ואמר: "ריבונו של עולם, נשארתי לבדי חסר כל, את הכל לקחת ממני. נשארתי ערירי ויחף, ועוד אלך לאכול טרפה! אינני אוכלו!". בעוד הוא אומר את הדברים ניגש אליו לפתע יהודי ואמר לו שמתפשים אותו. הרבי נבהל וחשב שמדובר באחד הנאצים שרוצה להתעלל בו כפי שהם נהגו ביחיד כלפי רבנים. כשהגיע קרוב לדלת פנה אליו יהודי מבוגר ושאל אותו: "האם הרבי מקשאנוב היה דודך?", הרבי לא הבין מניין בתוך הגיהינום הזה יודע אותו אדם מיהו דודו, אולם כשאישר את הדבר מסר לו אותו יהודי כיכר לחם וצלחת ריבה. האיש הסתלק טיפם מים. איכרים גויים רחמנים שניסו לתת להם דליי מים הוכו וגורשו בידי הנאצים. כשהגיעו אחרי זמן לנהר הם הורשו לשתות ממנו, אך כשהראשונים התקרבו הם נקטלו ביריות. כשהיו שניסו לשתות משלוליות השופכין בצדי הכביש התחנן לפניהם הרבי שלא יריעלו עצמם.

החליפין הללו, הוא התעניין אם אפשר יהיה להיעזר בגוי כדי להשיג לחם־משנה לשבת. בוורשה היה לרבי פעם זוג תפילין שהצליח להחביא. מדי יום עמדו אצלו בתור לפחות 300 יהודים שחיכו להניח את התפילין. כדי לאפשר לכולם להניח תפילין, הרבי עצמו היה מניח את התפילין במהירות, לעתים אפילו מבלי לקרוא בהן קריאת שמע.

הרבי היה משתדל להקפיד אפילו על מנהגים. כך למשל הוא נראה מתהלך בין הבריכים בתוככי אושוויץ בשבת בצהריים ומתחנן שייתנו לו בצל, כי הוא מוכרח לקיים את מנהג אבותיו לאכול ירק זה בשבת, עד שמישהו נתן לו כמה גלדי בצל. הרבי היה לוקח את הגלדים ואוכל את הבצל ובוכה שעות שלמות. במחנות הוא הדליף ללבוש בגד בלוי מסוים על פני בגדים חמים יותר, כי בו היו הולולאות רכוסות ימין על שמאל ולא הפוך, דבר שעדיף יותר על פי הסוד. בכתונת האסירים היה מכסה את ראשו כשהיה אומר דברי תורה בסעדה שלישית, מנהג שמימיו לא חסיר. אפילו כששכב בקונטו בבית חולים, לבדו, בערפול חושים, לא פסק ממנהג זה, כשהוא מסביר: "זאת התורה צריכה להיאמר ולנסר באוויר העולם, כי יש לזה תכלית".

בשבתות היה משתדל להימנע ככל האפשר ממלאכה, ואם היה יכול להוציא מרשות לרשות בעזרת אדם נוסף (ובכך המלאכה נעשית בידי שני אנשים, וחומרתה פחותה יותר מצד הדין) – היה עושה זאת. באחת התחנות שעבר עבד במתפרה, ובשבתות לא היה תופר כמובן. פעם נערך ביקור של הממונים והוא אחז את המחט, כדי שיחשבו שהוא עובד. מיד כשהסתיים הביקור הוא שמט מידו את המחט, שהרי היא מוקצה.

הרבי סיפר ששלוש מצוות, פטוטות כל כך בימינו, היו קשות לקיום במחנות: האחת היא קריאת שמע של ערבית בימות הקיץ הארוכים שבהם האסירים חובבו לעלות על יצועם בשעה מוקדמת ונאסר עליהם להשמיע קול. הם הגיעו הרוגים מעייפות ונרדמו עוד לפני צאת הכוכבים. השנייה היא קידוש לבנה, שלצורך אמירתה היו צריכים לצאת החוצה בלילה ולראות את הירח, והשלישית היא ספירת העומר, שמרוב בלבול הדעת שהאנשים היו שרויים בה במשך היום, אם הרבי לא היה משגן לעצמו במשך היום הרבה פעמים כמה ימים לעומר הוא לא היה זוכה.

מצות שמורות - שמורות היטב

הודאה מיוחדת נתן הרבי לה' על כך שיזכה לו להדליק נרות חנוכה. ובפסח אפילו מצות חיו. סמוך לחג הפסח, כשהרבי כבר היה על אדמת גרמניה סמוך לשחרור, הוא הודיע חד־משמעית ליהודים שאתו שיהיו להם מצות בפסח. היו כמובן כאלה שלא האמינו, אולם הוא עמד על שלו. זמן קצר לפני הפסח הפציצו בעלות הברית יעדים אסטרטגיים בגרמניה. בין השאר הופצצה גם תחנת רכבת קרובה. שנים־עשר אסירים נלקחו כדי לעזור בפינוי ההריסות ובאחד הקרונות המופגזים הם מצאו גרגרי חיטה. היהודים מילאו את כסיסיהם, תוך שהם צפויים להיענש עונשים חמורים על 'חטא' גנבת המזון, אולם הדבר לא הרתיע אותם. הם טחנו את החיטה באמצעות אבנים קטנות, ואפו את המצות בתנור, תוך שהם מסתכנים בחיינם בחשד שניסו לאותת לבעלות הברית. היו אלו מצות שמורות היטב, שמורות מעינו של השטן.

אולם הרבי לא חי רק לעצמו, ומעל הרבה כדי לעודד אחרים. כשבאחד המצבים הקשים במיוחד פנה אליו יהודי מר נפש ושאל אותו בצוותות: "האם תמשיך לומר 'אתה בחרתנו' ותשמח כבן לבוש קטלה?!", ענה לו הרבי: "עכשיו אכזון יותר, ואשמח בלי בגול, שהרי אלמלא 'אתה בחרתנו' הייתי הופך בעצמי לצורה ומוטב לי להישאר במצבי הנוכחי מאשר להיות כאחד מהם, ואשרי חלקי". במחנות הוא אפילו עורר יהודים לתשובה. בין השאר הכניס הרהורי תשובה בלבו של נשיא הבנק המרכזי של הונגריה, יהודי מתבולל שהתחתן עם גויה, ושלא נמלט מגורל שאר אחיו. יום לאחר שהרהר בתשובה כבר לא היה אותו יהודי בין החיים.

מלבד תפילות שהיה הרבי מארגן, ושהיה מתפלל בהן בסגנונו היחידי תוך שהוא מתחטא על ה' כבן על אביו, היה הרבי מתפלל גם תוך כדי עבודתו. אנשים שהיו לידו שמעו אותו בוכה כל הזמן, לא על צרותיו שלו, אלא על "למה יאמרו הגויים איה א־להיהם".

נס המים

כשהרוסים התקרבו לשערי ורשה, החליטו הגרמנים לשלוח את עובדי הכפייה היהודים שעבדו בגטו לתוך גרמניה עצמה, באחד מהמסעות שזכו לכינוי 'צעדות המוות'. מאה ועשרים קילומטרים צעדו אלפי היהודים במסע שהחל בערב תשעה באב תש"ד, בגזל, וכברת דרך ארוכה נוספת בקרונות משא בהמות משהם דחוסים ועומדים על רגליהם, עד שהגיעו למחנה דכאו. רבים מתו בדרך בגלל תת־התנאים וגם בגלל החום והצמא שבעקבותיו, שהרי הם הוצאו לדרך ללא טיפת מים. איכרים גויים רחמנים שניסו לתת להם דליי מים הוכו וגורשו בידי הנאצים. כשהגיעו אחרי זמן לנהר הם הורשו לשתות ממנו, אך כשהראשונים התקרבו הם נקטלו ביריות. כשהיו שניסו לשתות משלוליות השופכין בצדי הכביש התחנן לפניהם הרבי שלא יריעלו עצמם.

אחרי שלושה ימים מטורפים כאלה, כשאנשים כבר שאלו נפשם למות, נצטוו השבויים להיערך לליינה בשדה פתוח. לפתע עברה שמועה בשם הרבי: "הוא אומר לנסות, שכל אחד יחפור תחתיו, ישועת ה' כהרף עין". בקצב הולך וגובר החלו האנשים לחפור באדמה, באמצעות כפית, גזיר עץ או בציפורניים, ופתאום – קילוח דק של מים. על הנס הזה אמר הרבי לאחר המלחמה: "כל מי שמפקפק חלילה באילו של אברהם אבינו או בבארה של מרים, יכול היה להשתכנע אז וראיות בעליל שהקב"ה מזמין לבוראיו בדיוק ברגע הנחוץ אין מה שדרוש להם". מקורביו סיפרו כי מאז 'נס המים' החל הרבי לעודד את האנשים שסביבו ש"על אף כל הצרות והסתרת הפנים, הנה רואים בכל זאת שהקב"ה אוהב אותנו".

בגרמניה נגזר על הרבי להישאר בשבי הגרמנים עוד שמונה חודשים, ובתקופה זה שהה במחנה העבדים ביערות מילהלדורף. סיפורים רבים מסופרים גם על תקופה זו, ולא פעם הציל את אלו ששמעו בקולו מפתויים של הגרמנים שהיו עלולים להסתיים במוות. בין השאר קיבל שם פעם מכות מידי 'קאפו' יהודי צעיר, בגלל שצורת העמידה של הרבי במסדר 'לא נראתה לו'. כעבור שנים זיהה אחד ממקורביו את היהודי הזה בארץ והתייעץ עם הרבי אם להסגירו לידי המשטרה, אולם הרבי בצדקתו הורה להניח לו לנפשו, כי לימד זכות על כך שבגיהינום ההוא חדלו אנשים רבים להיות בני אנוש שפויים. גם בליל 'כל נדרי' הראשון אחרי השחרור, במחנה הרעקרים, כשאמר הרבי "אנו מתירים להתפלל עם העבריינים", אמר שימחלו לו לאנשי ה'קאפו' היהודים, כי במצב ההוא אי אפשר לדון אף אחד. גם שם סירב הרבי לעבוד בשבתות, ולא אחת גם חטף על כך מכות רצח מידי הגרמנים. פעם, כשסירב לעבוד בשמיני עצרת על אף שנשלח לעבודה, הוכה באכזריות עד שנלקח למרפאה, אבל באותו יום טוב – הוא לא עבד. במוצאי אותו שמיני עצרת, ליל שמחת תורה בחוץ לארץ, הוא נראה מדדה סביב כיסא וספר מסיגות בידו. זו הייתה דרכו לעשות הקפות באמצעים שהיו ברשותו שם.

בן חורין בדרך חדשה

לשיא גדולתו הגיע הרבי לאחר השחרור. הרבי, שהבין שכבר אין לו איש ממשפחתו הקרובה – לא הוריו, לא אחיו, לא אשתו ולא אחד־עשר ילדיו, לא נתן לייאוש להכריע אותו. הוא התרומם מה' מאוה, ונטל על עצמו את ההנהגה התורנית של העקורים. מיד כשהחזיעו להם האמריקנים שהם משוחררים ושהאמריקנים יזאגו לכל מחסורם השיב הרבי: "עם כל הכבוד וההערכה, עליכם לדעת שחלק מהאנשים כאן הם יהודים, והם אוכלים רק כשר. נהיה אסירי תודה לחיל השחרור אם שימו לב לכך". הוא ייסד מטבחים כשרים, ובעיקר החזיר לאנשים את התודעה שעליהם לחזור ולאכול רק כשר, כי ההיתר של 'פיקוח נפש' כבר לא קיים. מיד אחרי השחרור עסק בקבורת הנפטרים הרבים, ומרוב פעילות מאומצת של הצלה לקה במחלת הטיפוס. כמה חודשים שכב על ערש דווי. כשהחזיעו לו על פטירתו של בנו הגדול (והאחרון שנותר) שנפטר ממחלה אחרי השחרור (ושהרבי כלל לא ידע ששרד) הוא התרומם ובירך: 'ברוך דיין האמת', ואמר בגזל קולו שאין לו שמץ של קובלנה או קוטיה אחד משפטיו של ה', הוא מקבל באהבה את כל מגזרותיו. מעשה זה חיזק את אלו שהייתה בלבם טרוניה כלפי הקב"ה.

תוך כדי מחלתו לא יכול היה הרבי לעסוק בתורה בעומקה כדרכו, ועסק בהשלמת לימוד שניים מקרא ואחד תרגום לפרשיות שהחסיר בזמן שהיה בשבי הנאצים. יחד עם זאת, כשאחד הרבנים במחנה העקורים נזקק לכתובה כדי להשיא זוג שרר, הכתיב לו את נוסח הכתובה בעל פה, בעודו קודח בחום של 40 מעלות.

מלקט נשמות

לאחר שהחלים החל הרבי בהקמת רשת ישיבות 'שארית הפלטה' לבנים, ועוד לפני כן טרח להקים מוסדות מקבילים לבנות. הוא השקיע כל יהודי ויהודי שיכול היה, כדי לקרבו בחזרה לצור מחצבתו. הוא הסתובב בכפרי האזור וחיפש יהודים שהסתתרו ושכנעם לבוא אתו למחנה העקורים, להיות עם בני עמם. באחד המקרים, כשרצה לקרב אליו צעיר יהודי, אמר לו אותו צעיר שהוא חושב שהרבי לא יאפשר לו לבקר בקולנוע. אולם הרבי הבטיח לו שכשייפתח קולנוע לפליטים הוא ירכוש עבורו כרטיסים להצגות. הרבי גם קיים את הבטחתו זו במשך זמן קצר עד שאותו צעיר התפקח.

במקרה אחר הפנה אחד המפקדים האמריקנים את תשומת לבו לקבוצה של בנות יהדות הונגריות שהתנהגותן העידה כי שכחו לגמרי את מוצאן. הרבי בא ופנה אליהן בהונגרית (אף שעל פי רוב היה מדבר ביידיש) ודיבר אליהן דיבורים של אהבה עד שחזרו אתו והוא הקים בעבורן מוסד עם פעמייה. לעתים היו הבנות באות אליו וממררות בבכי, והרבי שמע אותן בסבלנות ועודד אותן.

לימים ניסה מישהו לשאול אותו מה היו המניעים שהניעו אותו לעשות את המעשים הללו, אך הוא התחמק והשיב בענווה: "ראיתי סביבי ערמות של מתים – הייתי יכול שלא להביאם לקבר ישראל?! על ידי התחלנו אנשים חולים מוכי יסיורים – אפשר היה שלא לטפל בהם?! יתומים תלושים למאות הסתובבו במחנות, בנים, בנות, חסרי בית אחיזה, בודאי שמישהו היה מחויב לאסוף אותם, להקים בעבורם בית מחסה – וכי יכולתי לעמוד מנגד?!".

ספר שהקדים את "מדינת היהודים"

מכאן ואילך, בצד ביניית משלוחיו בארה"ב, הוא נתן דגש מיוחד לבניין הארץ. הוא החליט להקים את הסכונה שלו, 'קריית צאנז', דווקא בעיר החילונית נתניה, למרות הצעות שקיבל במקומות נוחים יותר מבחינתו. שיכונים נוספים הוקמו גם בערים אחרות. עוד קודם עלייתו ארצה הוא הקים וטיפח את מוסדות שארית הפלטה, שנועדו לחזק את זיקתם אל פליטי השואה אל מסורת אבותיהם.

כשנשאל פעם על מקור התשוקה לחיבה הרבה ולהשקעה שהוא משקיע בארץ ישראל, הוא הוציא ממגירת שולחנו ספר קטן שכתב ר' עקיבא יוסף שלזינגר, מתלמידי תלמידיו של החת"ם סופר שעלה לארץ, קנאי ולוחם חריף בפרומה, ועוד יותר מזה למען ארץ ישראל, שהיה מעורב בהקמת פתח־תקווה ושהקים תכנית לבניית מדינה יהודית כמחש כעשר שנים לפני הרצל. "לספר הזה ולמחברו הייתה השפעה עצומה עליי", אמר הרבי, "הלוואי והיו שומעים לקולו בשנים הקודמות, כשפרסם את ספרו, כי אז הייתה כל תמונת העולם היהודי שונה לחלוטין".

אחת מגולות הכותרת של פעילותו הציבורית הייתה הקמת בית החולים 'לניאדו', או בשמו הרשמי: 'מרכז רפואי צאנז'. לב חזון נפרץ הוא שאדמו"ר מקים בית חולים, בוודאי בא לית חולים כזה שנועד לא רק לאולטוסייה הדתית – ובית החולים הזה משרת כמה מאות אלפי נפשות באזור נתניה. טעמים רבים היו לו להקמת בית החולים, אולם הטעם הפשוט היה הנדר שנדר בעת שנפגע מכדורי הנאצים ועצמו רובים שנשרו מעץ סמוך סייעו לו לחבוש אם עצמו. באותו הגרג גמלה בלבו החחלטה שאם ישרוד בחיים ותינתן לו האפשרות, יתאמץ ויקים מוסד גדול לרפואת חולי ישראל.

לא בקלות הסכימו במערכת הבריאות לתת לרבי להקים בית חולים משלו. במסגרת הדיונים עם שר הבריאות דאז, איש מפ"ם השמאלית, הבטיח הלה לרבי שיקומו בעיר בתי חולים אחרים והוא יוכל לשלוח את חסידיו להיות שם משגיחים. הרבי כעס על כך וביקש למסור לו, שהוא הרבי, מזמין את שר הבריאות להיות משגיח אצלו, ולא להפך.

לא בקלות הסכימו במערכת הבריאות לתת לרבי להקים בית חולים משלו. במסגרת הדיונים עם שר הבריאות דאז, איש מפ"ם השמאלית, הבטיח הלה לרבי שיקומו בעיר בתי חולים אחרים והוא יוכל לשלוח את חסידיו להיות שם משגיחים. הרבי כעס על כך וביקש למסור לו, שהוא הרבי, מזמין את שר הבריאות להיות משגיח אצלו, ולא להפך.

התעקשות הצליחה, ובית החולים המונהל על אדני התורה קם, ולידו בית ספר לאחיות, תוך שהרבי דורש מהצוות הרפואי לא רק שמירה על המצות אלא גם לב יהודי חם – "שיאהבו את החולה, המטרה תהיה לא ריפוי המחלה אלא ריפוי החולה". הוא סירב להצעה להניח חומר הסברה דתי ליד החולים, בטענה שזו משיגיריות (כך היה מקובל בבתי החולים של המיסיון הנוצרי). לדבריו, הקיומה לתורה ייעשה כשיראו שבית החולים יתנהל במצוינות וכשהאנשים יראו "כיצד מתייחסים יראי ה' לחולה ולצרכיו, לקדושת החיים". בבית החולים הזה, אגב, חותם כל רופא חדש על חוזה שלפיו אסור לו לשבות.

מעשים גדולים נוספים עשה הרבי בארץ ובחו"ל. הוא הקים את 'מפעל הש"ס' לחיזוק הבקיאות בכל מרחבי הש"ס, ניסה לאחד את כל גדולי ישראל, הקים ועדה שתילחם ברדיפת הדתיים בארץ, וכל זה מבלי להזכיר את גלוותו כפוסק הלכה, הבאה לידי ביטוי בספרי השו"ת 'דברי יציב', ובחסידות, בספריו 'שפע חיים'. אחרי השואה נישא הרבי בשנית ונולדו לו שבעה ילדים, אחד מהם מכהן כממלא מקומו בארץ, והשני ממלא את מקומו מארצות הברית. הרבי נפטר בביתו בנתניה ונקבר בחלקת צאנז בבית הקברות העירוני. אחרי מיטתו הלכו כ־200 אלף בני אדם. על פי דרישתו בצוואתו נכתבו במצבתו רק המילים הפשוטות הללו: "פ"נ יקותיאל יהודה בן הרב מוהר"ר צבי זללה"ה הלברשטאם אבד"ק רודניק נלב"ע ליל ש"ק פ' חוקת ט' תמוז תשנ"ד".

החומר והתמונות לכתבה נלקחו מתוך שני כרכי הספר 'לפיד האש'.

בס"ד

"פָּרָשת והצלחת"

הסיפור המלא על תכנית הציונות הדתית עם הרב משה רייס בקריה האקדמית אונו

בואו ליום פתוח שייערך בתאריך:
כ"ב באייר (26.5.11)
יום ה', החל מהשעה 18:00
באולם 11, בקמפוס קרית אונו
דמי רישום 100₪ (במקום 390₪) לנרשמים ביום הפתוח

תואר ראשון במנהל עסקים (B.A.) בהתמחויות:
חשבונאות (ראיית חשבון), ניתוח מערכות מידע, מימון ושוק ההון, שיווק ופרסום ותואר ראשון במשפטים (LL.B.)

כבר 6 שנים שמצוינות היא חלק בלתי נפרד מאיתנו...
- 100% מהסטודנטים למשפטים ולראיית חשבון עברו את מבחני הלשכה ומבחני המועצה
- סגל מרצים מהמובילים בארץ, הכולל בין השאר את ירון זליכה, גבריאלה שלו וזוהר גושן
- תכנית מלגות ייחודית תרומת חברת אלביט הדמיה בע"מ (בשליטת מוטי זיסר) ומכון שואה ואמונה "שם עולם" (בסה"כ חולקו השנה כ־100 מלגות)
- ליווי ויחס אישי צמוד של הרב משה רייס (סא"ל במיל'), מנהל התכנית
- לימודים בחברת צעירי/ות הציונות הדתית בכיתות מרווחות (הישיבה בנפרד)
- שיתוף פעולה עם בנק אגוד הכולל: מלגות למצטיינים ושילוב בעבודה בנמר הלימודים לתמאים
- לימודים בשעות הערב, המאפשרים שילוב בין עבודה ולימודים

*התכנית פתוחה לכלל הציבור בל"ס ראיון אישי

בשיתוף בנק אגוד UNION BANK OF ISRAEL

Ono הקריה האקדמית אונו
Ono Academic College

לפרטים: טל' 077-6670125, דוא"ל: einav@ono.ac.il
הקריה האקדמית אונו, רח' צה"ל 104, קרית אונו www.ono.ac.il/datit

משנים את פני החברה בישראל

uczl tzzl מה"ש

התחדשות קהילתית באזור

חברנו יחד, משפחות צעירות לגור במרכז ההוויה הישראלית ולהיות שותפים להתחדשות קהילתית באזור.
קהילה בריאה, ערכית, עם חיבור לציבור הכללי.

נשמח להרחבת המעגל...

אמיר & ודקין

דני מרקס: 054-6699352
הרב יוסי דובדבני: 0506428877
azorkehila@gmail.com

המורה של יניב

רוצים לזכות בפרסים?
היכנסו לעמוד הפייסבוק של מכללת ליפשיץ
והשתתפו בתחרות:
יוצרים היום את המורים של המחר

מלגות מוקדמות למקצועות: מדעים ומתמטיקה ומחשבים

ליפשיץ. יוצרים היום את המורים של מחר

המורים של מחר הם הסטודנטים לחינוך של היום. לכן חשוב לתת להם את מירב הכלים והכישורים. בליפשיץ, המכללה הדתית הראשונה בישראל להוראה, היהנו מתכניות לימוד עדכניות, מתנאים נוחים ומגמלגות, כדי שתלמדו להיות מורים מעולים. כי מורים מעולים יוצרים את הדור הבא של כולנו.

תואר ראשון B.Ed. ותעודת הוראה בהתמחויות:
תנ"ך • תושב"ע • תקשורת • מדעי הטבע • ביולוגיה • מתמטיקה ומחשבים • מתמטיקה
מעבדות • ציוד ומיומנות מוקדמים • אפשרות לליימודים מרוכזים • מגוון מלגות ותלוואות

ההרשמה לתואר שני בעיצומה

לפרטים, לפגישת ייעוץ אישי ללא תשלום ולהרשמה:
1-800-20-10-20

מכללת ליפשיץ
הראשונים בחינוך. תשעים שנה.
מכללת ליפשיץ
המכללה האקדמית הדתית לחינוך

"אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד **מפני שלא נהגו כבוד זה לזה** והיה העולם שמם עד שבא ר' עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם" (סב.).

בית מדרש קהילתי גבעת שמואל

בית מדרש קהילתי גבעת שמואל
מזמין את הציבור לערב לימוד מיוחד בנושא:

הלכות שכנים

לרגל הוצאת ספר:
"עיונים משעורי הרב מרדכי על מסכת בבא בתרא"
הכינוס יתקיים ביום רביעי כ"ט ניסן (4.5)
בהיכל בית הכנסת רמת הדקלים
רח' הרימון 1 (צמוד לבית המדרש)

19:00 הרב מרדכי שטרנברג
20:00 הרב אשר וייס
21:00 הרב יוסף כרמל

לע"נ הרב ר' יהודה אריה לייב פאלוך זצ"ל ורעייתו מרת גולדה פייגא ע"ה

M.A. במשפט עברי

"להעמיק חקר בתורת האמת והצדק - הבסיס לכל כללי המוסר הנאורים בעולם"

הרב יעקב אריאל

תואר שני במשפט עברי*
גם לבוגרי תואר ראשון מכל תחום

רצית לעשות תואר שני במשפט עברי? עכשיו אתה יכול. בשערי משפט נפתח המסלול היחיד בארץ לתואר שני במשפט עברי גם ללא משפטנים. זו ההזדמנות שלך ללמוד לתואר יוקרתי, לעסוק בתורה ולהרחיב דעת.

ראש התכנית: פרופ' אליאב שוחטמן

בצוות המרצים: פרופ' אליאב שוחטמן | פרופ' נחום רקובר | פרופ' יוסף ריבלין
פרופ' אברהם נרסמן | ד"ר אביעד הכהן | פרופ' נדעון ליבזון | פרופ' שמשון אוסינר
הגב' ד"ר מיכאל ברס | ד"ר תהילה בארי־אלון | ד"ר מיכאל אינדה
מרצים אורחים: הרב יעקב אריאל | הרב שלמה דיבנסקי

לפרטים ולהרשמה: 050-8452268 (עו"ד שלמה רבינוביץ)

* המועמד לתוכנית נבחנה אישרה את פתיחת התוכנית, העקרת התואר מוחנית באישורה.

שערי משפט בר אילן
אקדמיה לוקחת אחריות

לפרטים חיינו: 5909* | חיוג עליית הגאל | דר' הגאל (בנוסח מרחב פרטים) | www.mishpat.ac.il | הפיש. אתנו כ

זוכרים שרים ומספרים, כבר שבע שנים

טקס "זוכרים ושרים" מתרחב משנה לשנה והופך לכמעט אירוע רשמי לציבור שרוצה לחוות את יום הזיכרון בצביון יהודי יותר ועם מסרים לאומיים ☒ בעקבות הביקוש, השנה יתקיים הערב בברכת הסולטן, בהשתתפות אמנים חדשים ממגוון רחב בתרבות הישראלית ☒ ענבל וייס מבטיחה לא לבכות גם השנה

ענבל (ויינברגר) וייס

בערב יום הזיכרון לפני שבע שנים התאספנו בבית ציוני אמריקה בתל־אביב כ־250 איש שחיפשו אלטרנטיבה לטקסי יום הזיכרון המוכרים, וסליחה, המעט משעממים מחד גיסא, ול"שרים בכיכר" (רבין) שקצת השיל מעצמו את הלאומיות מאידך גיסא. זכור לי ערב חווייתי ומיוחד שכלל שירים, ניגונים וסיפורים אנושיים נוגעים ללב. הוא היה גם מרגש וגם עצוב, כדרכם של טקסי זיכרון. אך היה בו משהו נוסף – בי הוא מצליח בכל שנה להפיח תקווה ולמלא אמונה.

מאז אותו טקס אינטימי, ארגון "זוכרים" הרחיב את הפעילות שלו. שנה לאחר מכן האירוע כבר עבר לבנייני האומה ומילא אולם שלם הכולל כמה אלפי מקומות. אני המשכתי להגיע באדיקות. השנה, בפנם השביעית שבה יתקיים הערב הזה, מצפים ב"זוכרים" למלא את כל ברכת הסולטן ולהגיע עד 6,000 איש.

סוגרים מעגל על מדשאות ברכת הסולטן

האירוע קם כיומא אישית של דב קלמנוביץ', מי שהיום משמש יו"ר ארגון "זוכרים" ועומד מאחורי ההפקה הענקית הזאת. ארגון "זוכרים" עוסק במהלך כל השנה בהנצחת זכרם של החללים, באמצעות מכון מחקר, הרצאות, סדנאות חינוכיות, טקסים ואירועים. קלמנוביץ' הרגיש במשך שנים שהוא לא מצליח להעביר את יום הזיכרון בדרך שבה היה רוצה. גם דיבור עם אנשים נוספים בסביבתו העלה צורך אמתי ביצירת אירוע שמשלב מבט יהודי על היום הלאומי החשוב. מתוך כך נולד הערב הזה.

"אלפים מחפשים דרך משמעותית להעביר את ערב יום הזיכרון, ואנחנו רוצים ומתעצמים שזה יהפוך לדגם האירוע המרכזי. כל שנה אנחנו מתעצמים וגדלים ויותר ויותר אנשים מתחברים למסר הזה", אומר קלמנוביץ'.

גם הבחירה בברכת הסולטן איננה מקרית. "המיקום של ברכת הסולטן, המחברת בין העיר העתיקה לעיר החדשה, הוא מאוד סמלי בעיניני. מצד אחד העבר, מצד שני העתיד. גם הגודל של המקום הוא פלוס רציני, במהלך השנים רב היה הביקוש על היצע המקומות. ברכת הסולטן מאפשרת לנו להכיל הרבה יותר אנשים".

אך זה לא הכל, הסיבה המרגשת ביותר היא סיפור מופלא שקרה בברכת הסולטן עצמה זמן קצר אחרי מבצע עופרת יצוקה. במהלך הופעה של מאיר בנאי, תינוק קטן שהיה רכון על כתפי אביו דפק על גבה של דליה רציני, במהלך השנים רב היה הביקוש על היצע המקומות. ברכת הסולטן מאפשרת לנו להכיל הרבה יותר אנשים".

אך זה לא הכל, הסיבה המרגשת ביותר היא סיפור מופלא שקרה בברכת הסולטן עצמה זמן קצר אחרי מבצע עופרת יצוקה. במהלך הופעה של מאיר בנאי, תינוק קטן שהיה רכון על כתפי אביו דפק על גבה של דליה ומנגאלוף – אמו של דביר הי"ד, ההרוג הראשון במבצע. אמו של דביר שאלה את אביו של הילד לשמו של החמנה. הוא ענה ששמו דביר. דליה מיד נזכרה בבנה, ואמרה שאף לה היה בן ששמו דביר. היא שאלה את האב למה הם החליטו לקרוא לבן כך, והאב סיפר שאשתו ילדה בזמן מבצע עופרת יצוקה. הם ראו בטלוויזיה את הסיפור הטראגי על מותו של דביר עמנואלוף והחליטו לקרוא לבנם על שמו של הגיבור שמסר נפשו למען עם ישראל. דליה הצטמרדה כולה וסיפרה להורים הצעירים שהיא אמו של אותו דביר.

את הסיפור המצמרר הזה תספר השנה דליה לצדו של דביר הקטן על הבמה, כמעין סגירת מעגל.

בכל שנה יש לערב נושא, על מנת למקד את הזיכרון ולתת לו שמות ופנים, בכל שנה עולים לבמה אנשים שלסיפורים שלהם מכנה משותף. כך בשנה שעברה הנושא היה "משפחות", ובתון כך נשאו דברים בין השאר נציגים מבני משפחת אפלבאום שאיבדו אחות ואבא בפיגוע בקפה הלל, ורונה רמון שאיבדה את בנה ואת בעלה.

החוט השוזר השנה את כולם, הוא סיפור על אנשים שקרויים על שם נופלים. כל דליה ודביר יהיו שם לצד סיפורים אנושיים מרגשים נוספים.

משפחה חדשה שמסרה נפשה על תקומת ישראל

מה מנחה את הערב הזה מבחינתך?

דב קלמנוביץ': "המסר של ארגון "זוכרים" הוא היחד והתקווה. אם אמא החליטה לקרוא לבן שלה על שם ילד שלא הכירה מעולם, זו הדרך החזקה ביותר להעביר מסר שכזה. הייחוד שלנו הוא להביא את התקווה ולא רק לשקוע בעבר. הערב הוא לא רק ניגוני נשמה דמעות. הוא עצמתי. הוא אמור להוציא את המשתתפים עם מחשבות חדשות על אחדות יום הזיכרון".

ברשימת האמנים שיופיעו בערב תוכלו למצוא את **דיווידי ברוזה** לצד **שולי רנד, בני שחרוף** לצד **דודו אהרון, הראל סקעת** לצד **ישי לפידות, שלמה גרוניך, ישראל פרנס** ועוד.

גם הבחירה באמנים מהווה אמירה כלשהי?

"דואג. האמנים בעצמם מחברים קצוות שונים. זמר מזרחי, זמר ישראלי, יהודי חסידי, כולם יחד על במה אחת, שרים כל אחד לפי הסגנון שלו והקצב שלו".

ומה עם קהל חילוני?

"אנחנו מאוד משתדלים למשוך גם אותו לערב הזה. אנחנו מקווים שגם המעבר לברכת הסולטן יעשה את שלו ומשיך סוגי קהל מגוונים. לאט לאט, שבע שנים זה לא כל כך הרבה זמן". אומר קלמנוביץ' בנינוחות.

השנה, כמעט ברגע האחרון, הצטרפה משפחת פוגל למשפחת השכול. גם הסיפור הטראגי שלהם יקבל במה באירוע.

"אנו עמלים על הערב הזה כמעט שנה", מסיים קלמנוביץ'. "יש מפיק טכני, מנהל מוזיקלי, אורחים רבים ומשפחות שכולות. כולם מתאמצים שזה יהיה הערב הכי מיוחד שיכול להיות".

כרטיסים אפשר לרכוש דרך 'בימות' בטל' 6226 או ב־www.bimot.co.il

ריקוד נטול דת בטעם דוסי

נדב גדליה – גלעד

סינגל: בוא תרקוד, איציק אורלב

התוודיתי כאן פעם שטמיהיתי ילד שמנת מפונק סלדתי מכל מוזיקה המשדרת דוסיות. אולי זה סתם תירוץ של ילדים חובבי היפ־הופ שמנסים להיות מגניבים כדי להתקבל לחברת הקולים השכונתית?

אולי. מה שברור הוא שבזמנו, החברים שהכרתי טענו שאנשי חינוך אוסרים לשמוע את הלהקה שקראה לעצמה בשם הגעוואלד "דאנס אוף שימחעס". כנראה הייתה סיבה טובה למה. כי את הריקודים האלה לצלילי מנגנות לא היו רוקדים בטיש המוזיקלי של האדמו"ר זרמתי בירושלים. כן, גם אצלו יודעים להבחין בין מוזיקת MTV מהפנטת לבין עזות דקדושה. איציק אורלב הוא אחד החברה שתתמיד בדאנסיות שלו. האיש צעיר למדי ובאמתחתו כמות לא מבוטלת של להיטי דאנס, כך שאם נפשכם שומעת "קול חי" באמצע שנות האלפיים כנראה שפגשתם בקולו.

דיסק

מאזיני הרדיו החדרי 'קול ברמה' התפוצצו לשמוע מאורלב התנתב לכיוון החסידי ובסקר מיוחד הפציר בו לחזור ל'מקורות'. אך אורלב מכבב כיום כומר תחנות, "חה מה שהנוג בנוהל תחנה", טען כלפיי אורלב בריאיון רדיופוני. האמת – יש צדק בדבריו, יצצק הדביר רבותינו שאמרו שדאגם כל שמופיע בבית הספר. מסיבה עלומה גם פרחחי תיכון יגנגו בחתונה מוזיקה חסידית תואמת מעגלים־מעגלים־מעגלים. כנראה שבכל זאת אנחנו יהודים, ודאגם לא נולד בשולחן שבת של מושקה".

'בוא תרקוד' את ריקוד הפם פם' נטחן אצלי לאחרונה הלוך וטחן, הדק היטב, עד כדי אובסטיה כמעט.

אל תצפו לאלבום, בכל זאת יש לאורלב מוזיקה חסידית שהוא עושה כיום, תיאלצו לשמוע אותה, כי זה מה שהולך בתחנותנו.

בינתיים בואו לרקוד כמה רקות לפני שייגמר השיר שאין הרבה כמותו בסצנת המוזיקה היהודית. השיר יצא לאור על גבי תקליטור במסגרת "אוסף דתי יש תיכוני", ושם תמצאו עוד מגוון שירים יס־תיכוניים, אף שחבינבו אורלב לא ממש בטעם חומוס אסלי.

רוצים מוזיקה מקפיצה? חפשו את תכנית הרדיו שלי "סכבת שלום" בגוגל. והצעות הפנו ל־gilinada@gmail.com

בס"ד

בואי להיות חלק

מהסיירת בישוב

אני חפץ

לשנה"ל תשע"ב.

אנו מחפשים בנות המעוניינות לתרום אך גם לקבל בתחומים:

נוער - קידום והובלת הנוער.

חינוך - בית ספר תורני אזורי לביתות א'-ח' עם צוות מפרגן ותומך.

פעילות במועדונית בשעות אחה"צ.

רווחה - ילדים עם צרכים מיוחדים מחפשים אותך בעלת הרצון לקדם ולתת.

יצירת קשר:

אבני חפץ - שולי לנגרמן - 0505-605033

אגודה להתנדבות - רחלי מולד - 0506-594230

שיש ♥ - נוסף עוד שבוע לרשמה!

קורס ערב לנשים נשואות

בנושא

הנשמרת הדוגיות

עם הרבנית קתי מנדלביץ

לי כנסין - ד' בתמוז

כפסגת זאב, ירושלים

מנחה של 50 ש"ח לנשמות עד גיל כניסה

לפרטים והרשמה:

02-6271525, 052-4239863

בס"ד

מבצע! כל הרוכש את אל המעיין 3 במוקד ההזמנות הטלפוני, חנויות ההוצאה או אתר האינטרנט, רשאי לרכוש ספר נוסף בסדרה ב66 ₪ בלבד במקום ב400 ₪. ספר שלישי בסדרה ב44 ₪ בלבד במקום ב100 ₪.

בשלושת ספרי הסידרה למעלה מ־300 מעיינות ונקודות מים ברחבי ארץ ישראל. מעיינות אשר עברו עד היום מפה לאוזן ושמותיהם אינם מופיעים במדריכים, או בספרי הטיולים נחשפים כאן לראשונה בפני הקהל הרחב. הספרים מחולקים לפי אזורים בארץ וכל מעיין מוצג עפ"י השיוך האזורי שלו, תיאור ופירוט על דרכי הגעה, המלצות, תמונות ועוד.

אל המעיין 3 | אל המעיין 2 | אל המעיין 1

רב מכר | רב מכר | חדש!

מבצע 88

אמיר ולוקין

סכרית בית אל | 1-801-700-201 שיחת חינם מח' מוסדות וחנויות 052-3003779 משה

תודה

לכל אלפי התורמים שנתנו "מתנות לאביונים" כך שלא יהיו עוד אביונים בעתיד, ובתם החירות הוציאו עוד משפחות מעבדות לחירות...

נמשיך ביחד לפעול מתוך שותפות.

פעמונים מגלים אחריות

1-800-35-10-12 לתרומות: 03-9127101 • פקס: 03-9127100 • ת.ד. 49342 • אר"מ 77 מתח תקומה

info@paamonim.org • www.paamonim.org

בס"ד

תמיד חלמת להיות אחות...

מלניאדו תצאי אחות מבוקשת

מסלול לימודים מהיר כשנתיים בלבד!

100% השמה!

מלגה מובטחת לזכאיות

אחות מוסמכת - מקצוע עם עתיד!

בבית הספר לאחיות בלניאדו תוכלי להגשים חלום ולהפוך לאחות מוסמכת. אצלנו תרכשי את מירב הכלים המקצועיים והרפואיים באוירה דתית התואמת את אורח חייך. מתוך מתן התחשבות מלאה בצרכייך האישיים והמשפחתיים. עמידה בהצלחה במבחן הממשלתי מקנה לבוגרות תעודת אחות מוסמכת מטעם משרד הבריאות.

- התנסות קלינית בבית חולים באוירה דתית.
- רמת לימודים גבוהה ומקצועית.
- שעורי השקפה, הלכה ורפואה ע"י טובי הרבנים.
- בפיקוח המנהל הרוחני הרב מנחם גליק.
- פנימיה באוירה משפחתית ותחת אישי בהדרכת אם בית.
- עבודה מובטחת בכליאה למתאימות.
- הבוגרות מבוקשות במרכזים רפואיים גדולים.

תנאי קבלה: • תעודת בגרות (מעל ל־30 מטוי) • פוך סיסיקומטרי כנדרש • ראיון קבלה

לפרטים נוספים והרשמה: **09-860-47-78**

רח' דברי חיים 16 קרית צאנז, נתניה | www.laniado.org.il

לניאדו בית ספר לסיעוד ע"ש טסלר

מחפשת שרות לאומי משמעותי? מחפשת לתרום באמת? בואי אלינו!

בית נועם

מקום שמרגישים בו שווים

לפרטים: נעמה 052-8782425

חפשו אותנו ב-Facebook

לעלי שיח

בת שרות

אם את מעוניינת לעבוד

במקום תורני באוירה חמה

עם אפשרות לשילוב מדרשה בשעות הבוקר

בעבודה עם אנשים בעלי צרכים מיוחדים בירושלים

- דיור מוגן • מרכזי תעסוקה • נופשונים ומועדונים

מקומות אמינו

עלי שיח בצמיחה

לפרטים מרים - 054-6748606

יום סיורים כ"ט ניסן יום שישי 35.11

בית הספר צופיה, מתכבד להזמין את ציבור הנשים והמורות, לערב העיון הארצי השני בנושא:

חנוך לנערה על- פי דרכה לדרכי חינוך הבת בישראל

הערב יתקיים בע"ה **ביום שלישי כ"ט ניסן** לדרכי חינוך הבת בישראל

בבית הכנסת "הכל יעקב" רח' ריינס 17 קרית משה ירושלים

תוכנית הערב:

18:00 **הרבנית אסתר לבנון** תחי'

20:00 **הרב חנגאל אתרוג** שליט"א

21:15 **הרבנית יפה מגנס** תחי'

גם לא להביא תינוקות | כיבוד קל יוגש במהלך הערב

דמי השתתפות בהוצאות: 20 ש"ח | שי לכל משתתפת

שליחות חינוכית

בכפר הנוער אמי"ת פ"ת

זוגות צעירים

המעוניינים להיות מודל משפחתי חם לשנה"ל תשע"ב

קו"ח לפקס: 03-9317657 (לידי איתמר)

דוא"ל: itamardayan@walla.com

משרה ומגורים לבני הזוג

תואר ראשון B.A. בחשבונאות* | תואר ראשון במשפטים LL.B

תואר שמתאים לעולם שלך

להיות יהודי

בית מדרש לבנים ובדרשה לנשים

חשבונאות כולל התמחות מרקעות נרחבת

בהנחיית בכירי אנשי המקצוע בארץ

להיות ייעודי

לימודים אקדמיים במסלול משפטים או חשבונאות כולל התמחות מרקעות נרחבת

בהנחיית בכירי אנשי המקצוע בארץ

להיות ייחודי

עשיה משפיעה וערכית

באיגונים הבדתיים מבוקלים

תמורת מלגות שכר ותיאור בלעדיות

תואר שני במשפט עברי M.A.*

* המתנאים להשלמה בנתוה אישרה את מסיחת הלמנית, העונקת התואר מתנבת באישורה.

שערי משפט הוד השרון

אקדמיה לוקחת אחריות

לפרטים חיינו: 5909* (חוב עליית הנוער ו הוד השרון (כינוס מרה מדיס) | www.mishpat.ac.il (חפש אותנו ב-

ראש חודש

אייר

יום שלישי כ"ט בניסן

לסיבוב שערים 9 בבוקר

18:30 **התכנסות** | 19:00 **יציאה לסיבוב שערים** | **לפרטים: 1-700-70-70-21**

על העולם ועל המדרך

דרושים

לסניף פיתוח **בני עקיבא מבשרת** דרושים בחיפוש **מדריכות ומדריכים** מאזור ירושלים, רציניים, עם הרבה כוח רצון, שמוכנים לעבוד. לפרטים: אביה -052-5411969.

דרושה **קומונרית** רצינית, עם הרבה כוח רצון ושמוכנה לעבוד לסניף פיתוח בני עקיבא **במבשרת ציון**. לפרטים: יעל -050-9489399.

גרעיני הערים העבריות פועלים קרוב לשנתיים במטרה לעורר את הציבור הרא המממשלה לשוב לערים העבריות שכם וירחם. הגרעין מקיים עצרות, הפגנות ומפיץ חומרי הסברה על מנת להביא את הענין לסדר היום. בחול המועד פסח קיים הגרעין מסע אופניים משכם לירחים. הגרעין מעוניין להמשיך את פעילותיו. **רוצה לעזור?** התקשר ל־054-9436541 www.lms.org.il

להקמת מסגרת לימודים אלטרנטיבית מחפשים בנות דתיות, איכותיות עם ראש פתוח לכיתות י"ד-י"א (תשע"ב). אווירה משפחתית, בגרות מלאה, פיתוח כשרונות, פעילויות (חקלאות, התנדבות, טיולים ועוד). לפרטים: נעמה -054-7954534, אוריה -054-7636626.

אבדות

אבד **תיק** בהפעות **בעפולה** במסע פסח. מחובר אליו סרט מג'בד בצבע צהוב שרשום עליו "סניף מגדל כרמל". אשמח מאוד לקבלו בחזרה. 052-3283647 אסתי.

נמצאו **סנדלי צאקו** ליד מעיין לפני כחודש-חודשיים. לפרטים איתי: 052-8657532, 02-9973802.

נמצא כרטיס חניה אלקטרוני **"איזי פארק"** בטרמפיאדה בצומת המנהרות בגילה לפני כחודש. ראובן 054-5602476.

לשני הסרוגים הנמחדים שעלו לטרמפ מבית-שאן לירושלים, תודה רבה על המשקיים, אבל שכחתם אותם אצלי. אנא חזרו אליי, מהחדרי שלא יודע לנהוג טוב. 02-6246329.

סדנאות ושיעורים עם הרבנית נעמי שפירא

מרכז "אבקשר" מזמין אותך לשיעורים בהנחיית הרבנית נעמי שפירא בנושא "קדושת הבית היהודי", החל מי"ב באייר. בנוסף, ביום רביעי הקרוב (ל' בניסן) נפתחות סדנאות עם הרבנית נעמי שפירא בנושאים: "נשים שמחות" ו"נשיות". לפרטים נוספים והרשמה: שירה 054-7586054. בואי בשמחה!

בית מדרש במוסררה

מעוניינים בלימוד שבועי קבוע, ברוח ארץ ישראלית? בית מדרש חדש בראשות הרב שמעון קלין פועל כבר כמה חודשים בשכונת מוסררה בירושלים, רחוב דניאל 8. נושאי הלימוד: סוכה סוכה - מהמקרא ועד עקרונות החיים שבה; פרקי דוד בתנ"ך והבשורה שהביא לעולם; עם ארץ ואדם בכתבי הרב קוק, מתאים לבוגרי בתי מדרש שונים, לזמרים בשנת שבתון ועוד. לפרטים: איילון 057-8169711

שונות

"כחותם על לבך" – הכרויות לדתיים

בע"ז נפתחה קבוצת היכרויות איכותית "כחותם על לבך" המכילה כבר עשרות בני ישיבות ובנות אולפנה/מדרשות המחפשים את שאהבה נפשם. הקבוצה מיועדת למגזר הדתי־לאומי התורני. זוג אחד כבר התארס דרך הקבוצה אז למה אתם מחכים? לפרטים שלחו דוא"ל לכתובת: SHARONSAMIMI@GMAIL.COM

גיוס מתנדבים בגרעין תורני מעלה־אדומים

בגרעין התורני "בית מורשת" במעלה־אדומים החלו בהיערכות לשנת הלימודים השע"ב. בגרעין צופים גידול משמעותי בכל תחומי העשייה, הן בפעילות הבלתי פורמלית בגני הילדים ובבתי הספר, והן בפעילות משמעותית בתנועות הנוער, במועדוניות, במועדון הנוער "בקבוק בלב", במכינה הקד"צ "איתך" ועוד. מפגש חשיפה לגיוס מתנדבים למשך הפעילות יערך ביום חמישי א' באייר (5.5) בשעה 20:30 במרכז הפסגה בכיכר יהלום. לפרטים נוספים: עובדיה 052-6051600.

ראשים ציניים לשמיים

עד כה (כ"ב בניסן) ירדו ב"ה **בירושלים** 313 מ"מ גשם, שהם 57% מהממוצע לעונה כולה. **בתל אביב** ירדו עד כה 475 מ"מ גשם, שהם 84% מהממוצע לעונה כולה. **בחיפה** ירדו עד כה 597 מ"מ גשם, שהם 110% מהממוצע לעונה כולה. **מבלם הכנרת** עומד כיום (כ"ב בניסן) על 212.42 מ' מתחת למני הים – 3.62 מטרים מתחת לרום המירבי; ו־2.58 מטר מעל לקו השחור שמתחתיו מפסיקים לשאוב.

סיבוב שערים ראש חודש אייר

מתקדמים מחג הפסח בציפייה למקדש, בשמחה ובתפילה בסיבוב שערים ראש חודש אייר - יום שלישי כ"ט בניסן, יוצאים ב־19:00 מהכותל.

שיעורים

ערב נשים לראש חודש אייר

גרעין הדד שמח להזמינך לערב החתחדות נשית לכבוד ראש חודש אייר. הערב יתקיים ביום שלישי כ"ט בניסן בשעה 20:15. במרכז הערב שיעורה של הרבנית נעמי שפירא: "מהותה של אישה". החל משעה 19:30 תיערך במקום מכירת מטפחות מעוצבות, וכן מכירת ספרים ודיסקים. הערב יתקיים במתנ"ס הדר ביתנו, רחוב ירושלים 29, הדר, חיפה. כיבוד מפנק וטעים יוגש במקום. לפרטים והרשמה: חני (בוקר) 077-3442144. הרשמה גם בדוא"ל nashim.ghadar@gmail.com לטפסר 054-5939152.

חלב נכרי במוצרי שטראוס־עלית - עדכון

לפני כמה חודשים פורסמה כ"עולם קטן" ידיעה על הוצאה של אבקת חלב נכרי ממוצרי שטראוס־עלית. לאחר בירור עדכני שנעשה עם נציגי החברה התברר שידיעה זה אינה מדויקת. אכן, יש מגמה בשטראוס־עלית להעביר את כל המוצרים מחלב נכרי לחלב ישראל, אך מהלך זה ייקח זמן. לכן – **כל מוצר שמסומן עליו 'מכיל אבקת חלב נכרי' - אכן עשוי להכיל חלב נכרי!** הטענה שהופיעה בכתבה שלפיה יש שימוש באריזות ישנות למוצרים עם חלב ישראל איננה מדויקת, ולכן המקפידים שלא לאכול חלב נכרי אז אבקת חלב כזו, צריכים לבחון את המצוין על גבי האריזה, ויכולים לסמוך על המידע שמופיע עליה.

לבירורים אפשר להתקשר למוקד שטראוס־עלית: 1-800-777-777 או לרב מיכאל, אחראי כשרות ממתקים: 04-6508223. *תודה לקורא על תשומת הלב.*

ערב יום השואה בבית יהודית בירושלים

יום א, כ"ז בניסן (1.5) ב"בית יהודית", עמק רפאים 12 בירושלים, בשעה 19:30 - קריאת שירה ושירה על חשבון היזכרון בעולם שוכח על מעבר מיזרחון להצצה. עם המשוררות נניה הדר קליין ומיכל הלל, ובהשתתפות משוררי 'משיב הרוח' בהנחיית יונתן ברג וכנרת בדיחי. ליווי מוסיקלי: אילן קינן, אידיהרט זלינבוסקי ונירו אבוקסיס. בשעה 20:30 - "טיטוח של פתח" - מופע המתאר עולם של גבר בודד, רדוף, בתוך מציאות ישראלית עמוסה טחב קירות, עור מתקלף ותריסים מאובקים, המתכתב עם אביו ניצול השואה ומנסה לפרוץ עד השתיקה. כתיבה וקריאה: אודי בורשטיין. מוזיקה ושירה: אורי דרור. הכניסה להצגה בתשלום 20 שקלים.

עדבי עיון לחתנים ולנשואים שנה ראשונה

דגשים בהלכה, טיפים לזוגות צעירים ועוד, בתאריך ד'מ' באייר. מרצה: הרב מנחם בורשטיין. השתתפות חינם, הרשמה מראש חובה. מספר המקומות מוגבל. h@puah.org.il 02-6517171

קורס משגיחי כשרות – מכון פועה

ימים אחרונים להרשמה לקורס ערב למשגיחי כשרות בימי שלישי בירושלים. פתיחה: כ"ט בניסן, להרשמה 02-6517171.

נדב גלעד DJ & **רועי הרש**

מקפיצים לכם אירוע תוסס 100000

054-4887255 לאירועים בהפרדה בלבד

רשות הדיבור

reshuthadibur@olam-katan.co.il

הפוגרום באיתמר
או הפוגרום בכפר עוורתא?

נעם אלטמן

לפני חודש כולנו הזדעזענו ממה שקרה, מהרצח המתועב באיתמר. עוד באותו הלילה צה"ל פשט על הכפר הערבי הסמוך ועצר כעשרים חשודים. כעבור חודש התקיימה עצרת לזכר הנרצחים הי"ד. במקביל לעצרת הגיעה קבוצת אנשים מ"ארגוני השלום" לביקור הזדהות בכפר עוורתא, הכפר שממנו לפי חקירת הצבא הגיעו הרוצחים. אנשי השלום ובראשם ראש ארגון השמאל הפוסט־ציוני בארץ יעקב מנור, חיזקו את ידיו של ראש מועצת הכפר קייס עוואד. בדבריו אמר יעקב מנור: התחזקו ואל תפחדו מצבא המתנחלים. לאחר הביקור אצל ראש המועצה הלכו פעילי "השלום" לבית משפחתו של מוחמד עוואד. צה"ל הפך את הבית בברוטליות ובאלימות בחיפושו אחר הרוצחים ואחר נשק, ועצר את האב מוחמד בן ה־45, את הבן מג'די בן ה־20, תלמיד שנה ג' באוניברסיטה, את הבן אמג'ד בן ה־19, תלמיד שנה א' באוניברסיטה, ואת הבן חאכם, בן ה־17. גם בן הדוד איימן, 21, נעצר. לדברי מנור, את מה שהחיילים ביצעו אי אפשר לתאר אלא כפוגרום לשמו.

בסופו של היום אמר יעקב מנור: אין פלא שהוטל איסור פרסום בנוגע לכל המתרחש בכפר. תחת מעטה כזה אפשר לעולל כל תעלול ללא ביקורת.

ובכן, יעקב מנור – נכון, צה"ל באמת נכנס לבית משפחת עוואד בברוטליות, אבל כמה ימים לאחר מכן הוסר צו הפרסום, והנה כמה פרטים שתרשה לי לעדכן אותך בהם: האב מוחמד הוא פעיל 'החזית העממית' שבעבר ריצה מאסר על רקע רצח בנסיבות פליליות; הבן אמג'ד, הוא ולא אחר, הוא אחד משני הרוצחים שבמו ידיו רצח את משפחת פוגל; בן דודו איימן הסתיר אצלו את רובה ה־M-16 שבו נרצחו אודי ורות פוגל, את הסכינים שבהם נרצחו הילדים ואת בגדי הרוצחים המגואלים בדם. ואגב, דודו של אמג'ד הוא זה שרצח בפיגוע הקודם באיתמר.

כן, זהו הבית שבו "נערך פוגרום". חבל שלא הלכת לבית **משפחת פוגל כדי להבין מה זה פוגרום.**

תגיד לי, מר מנור, האם נראה לך נורמלי שאזרח במדינת ישראל שמטיף לשלום מזדהה עם המשפחה שהוציאה את הרצח באיתמר – זה נראה לך הגיוני?

אני מבין שעם כל פעילויות השלום שלך לא הבנת עם מה אנחנו מתמודדים – אז בבקשה: בחקירת השב"כ שבה נעצרו שני הרוצחים הם טענו "רצחנו את התינוקת רק כי היא בכתה". בפייסבוק נפתחה קבוצה של 'החזית העממית' שקוראת לכל העולם להבין שהם בכלל לא רוצחים. לדבריהם אלה בסך הכול פעילים למען השלום. הנה הציטוט המדויק: **"חבר'ה, אתם פשוט לא מבינים – שני החבר'ה שנתפסו מהכפר אינם רוצחים! הם הרגו את משפחת פוגל למען השלום".**

אז עכשיו, יעקב מנור, אנחנו מבינים – כל מה שרצית זה בסך הכל להצדיק את פעילות השלום.

אנשים טובים באמצע הדרך

מ"ש

חשבתי שזאת תהיה עוד סתם בדיחה
אבל זה היה רציני, היא הלכה ופה זה נגמר.
וכשחשבתי על זה שמתי לב שזה תמיד היה ככה
אנשים שהיו אִתך, עזרו לך, עודדו אותך, שמחו... ואח"כ פשוט הלכו.
ואולי הם היו פשוט –
אנשים טובים באמצע הדרך...

קצת נח"ת

תגובה ל"תנ"ך זה בסיס"

תמר אודיה, מחוז ירושלים בארגון נח"ת

גם לי עצוב שכרגע המצב בארץ הוא שנערים ונערות לומדים תנ"ך בשביל הבגרות בלבד. עצוב שאנשים רואים בספר הספרים מעין ענתיקה שחלפה מהעולם, ספר לימוד... התנ"ך מלא סיפורים ומקרים יוצאי דופן ומהממים, שמשפיעים על חיינו כעם וכפרט! מי שלא קורה את התנ"ך, מי שלא מכיר את התנ"ך – אינו מכיר את כל אלה.

הכותב בגיליון שעבר הביע את בקשתו לקוראים לקרוא כל יום 10 דקות בתנ"ך. זה אמנם רעיון מעולה, וכל הכבוד למי שייקח אותו על עצמו, אבל אני מעוניינת להציע אלטרנטיבה אחרת. אני ב"ה זוכה להיות חברה ולפעול בארגון הנקרא נח"ת, ראשי התיבות נוער חובב תנ"ך. אנחנו בארגון נפגשים אחת לשבוע בשישה מוקדים ברחבי הארץ, ובפגישות האלו אנחנו שומעים שיעור תנ"ך מפי אחד או אחת מחברי הארגון. בחגים יש פעילויות ארציות, וגם כ־4–5 שבתות ארציות בשנה. לארגון יש עיתון הנקרא "כפית של נח"ת" (או בקיצור – כפית) ובו מפורסמים מאמרים של חברי הארגון ובוגריו. אחד מהייחודי הארגון הוא שהוא פועל ומנוהל ע"י נוער בלבד.

אם גם אתם כואבים את החוסר בלימוד התנ"ך, את החוסר באהבתו ובחיבור אליו – בבקשה, תפעלו! הרימו את עצמכם, והצטרפו.

מכתב לאנשים המאירים

המכתב הזה הוא מכתב כניעה. כניעה לחומות שאנחנו בונים לעצמנו, החומות שמונעות מאתנו לומר בפנים מה שאנחנו מרגישים כלפי אנשים שאנחנו אוהבים.

רציתי להגיד תודה לאנשים המאירים. אותם אנשים, שרק לראות אותם עושה לך טוב על הלב.

אנשים ללא טיפה של ציניות, עם חיוך ולב שמאירים את כל מה שנמצא בדרך.

אנשים מלאים באהבה לכל מה שברא הקב"ה, כאלה שמעניקים אהבה.

אנשים שמראים לך כמה טוב יש בך, ומה אתה יכול לעשות בו.

אנשים שמצליחים לחדור את החומה ולגעת לך בעומק הנשמה.

אני אוהב אתכם.

באמת.

מוקדש לאנשים המאירים שנמצאים בישיבת בר־אילן לאמנויות ומדעים

לא כולם היו מדריכים – אז מה?

א"ד

מכירים את המצב הבא? את הולכת לבדוק שירות לאומי או מקום עבודה עם נוער ואולי מציעים לך בחוור. ובין השאלות שנשאלות צצה לה גם השאלה: האם הדרכת בבנ"ע?

במקרה שלי, ואני מאמינה שאצל עוד כמה, לא הדרכתי בתנועה. כן, בחורה בת 18 בשירות לאומי, גרה ביישוב דתי תורני וממשפחה אידיאליסטית, ולא עשיתי את התפקיד הזה.

אז זהו? בגלל זה אני בחורה ללא אידיאלים ועקרונות? לא רוצה לשנות דברים? דווקא רוצה מאוד אך יש לי הדרכים שלי לעשות זאת. היום, שנתיים אחרי, אני עובדת עם נוער ומנסה להשפיע בדרכי.

אבל לצערי, להיכן שאלך "זוכרים לי את זה!" לא הדרכת? נראה שערכך והתערבותך בנוער הפעיל ירד במקצת. ישנו הרצון העז להיות מעורבת בנוער המדהים ביישוב שלי אך לא תמיד ישנה יכולת. הדרכת ביישוב – אתה בעניינים! לא הדרכת – לא סופרים אותך!

צריכים עזרה לטקס יום העצמאות – מדריכים, סיוע למחנה איתנים – מדריכות, שבת נוער בירוחם – ניחשתם נכון...

אז נכון, אצבע מאשימה מופנית גם אלינו – אלה שלא הדריכו. ההשתדלות צריכה להגיע גם מאתנו, לא לחכות שיבוא מישהו וימשוך אותנו באוזניים אלא להתערב בכוחות עצמנו. אבל כנראה שהאווירה מסביב גורמת לכך שאנחנו צריכים את הפוש הראשון, נגיד את זה הכי ישיר – לעתים אני מתביישת, מרגישה תקועה, לא בעניינים בכלל.

אלימות על המסך / רעות

אני נכנסת אתר החדשות לאחר החג וקוראת: **2 הרוגים ו־9 פצועים בי**ממה.

לרובנו זה כבר לא צורם. התרגלנו. ככה זה בארץ. הורגים על חניה, על מילה שלא הייתה במקום.

איך זה קרה לנו? אני מאמינה שהגורם העיקרי (אמנם לא היחיד) לאלימות הקיצונית שקיימת בזמננו הוא הטלוויזיה.

מושיבים ילד מגיל אפס מול המסך ופשוט עושים לו שטיפת מוח. בימינו, כמעט כל תכנית משדרת (אפילו צועקת) תכנים של אלימות פיזית ומילולית, חוסר צניעות משווע, חוסר כבוד בסיסי בין בני אדם ותכנים לא ראויים נוספים. מחקרים מראים כי בממוצע ילד עד גיל 12 נחשף בתקשורת לכ־8,000 מקרי רצח ולכ־100,000 מקרי אלימות אחרים.

זה כואב, זה מזעזע ואנחנו רואים את התוצאות לנתונים האלו יום יום בחדשות.

לאלו שיגידו – "את מסירה אחריות מההורים, לא הסביבה אשמה אלא החינוך בבית", אומַר שאמנם גם חינוך הוא גורם חשוב מאוד, אבל כאשר הילד שותה ואוכל וחי טלוויזיה והמסך הזה נמצא מולו בבוקר לפני בית הספר, בצהריים אחרי שהוא חוזר ובלילה לפני שהוא הולך לישון – הטלוויזיה הופכת לדמות מחנכת לא פחות מאמא.

המודעות לכך שואפת לאפס. גם בציבור שלנו וגם בציבור הישראלי בכללו. לעניות דעתי, על כל אחד מאתנו לעשות מאמצים על מנת לשנות את המצב, על מנת להעלות את התרבות שלנו ברמה, וכך להציל חיים ונפשות של אנשים רבים.

אפשר כמובן לטעון שאין טעם להוציא את הטלוויזיה (או לפחות להגביל את התכנים) – בגלל שבכל מקרה הילדים יראו את זה במקום אחר, אבל דרך אחרת היא לומר שאנחנו לא מעודדים את התכנים הללו ולכן לא מניחים מסך ענק במרכז הבית שאומר "זה מרכז החיים שלנו". טלוויזיה היא כלי נהדר. אך האם לא עיוותנו גם את הצדדים החיוביים שבה?

המגמה הדמוגרפית

תגובה ל"ישראל מאבדת את האחיזה' של הרב שימינובסקי

דב מאיר

העובדות – המאמר אינו מדויק באשר לעובדות הדמוגרפיות. האוכלוסייה הערבית בישראל עוברת כעת את שלב המעבר שאותו עברו היהודים. הריבוי הטבעי שלה הולך ופוחת והפער בין שיעורי הפריון הערבי והיהודי הולך ומצטמצם. המעוניין בניתוחים דמוגרפיים מפורטים יוכל לצפות במחקריהם של פייטלסון ויורם אטינגר. שיעורי הפריון הערבי אינם תואמים היום לנאמר במאמר.

הניתוח – שיעור האוכלוסייה הערבית במדינה הוא נתון דמוגרפי. הרעיון לסגור ולחסום את התיישבותם של ערבים בשכונות השונות לא ישנה את שיעורה של האוכלוסייה הערבית במדינה. אם האוכלוסייה היהודית הייתה פועלת כאיש אחד תחת שרביט הנהגה אחד, אפשר היה לחסום את התיישבותם של ערבים בשכונות יהודיות ובערים וביישובים יהודיים. המצב הנוכחי אינו כזה, בעיקר עקב העדר סמכות רוחנית אחת עליונה, היינו ציות לסנהדרין. בהעדר סמכות מחייבת כזאת תמיד יימצא יהודי שתודעתו הלאומית אפסית שימכור תמורת כמה גרושים יותר את ביתו לערבים.

מניעת מכירה והשכרה של דירות לערבים בתל־אביב תיצור מיעוט ערבי גדול יותר בחיפה, וכן להפך.

הבעיה העיקרית שאליה המאמר לא התייחס היא החשבון הכולל. מה שיקבע את אחיזתנו בארץ, בהעדר הסכמה לציות לסמכות רוחנית אחת, הוא הטיפול בדמוגרפיה היהודית, היינו העלאת הפריון היהודי. מה שיקבע בסופו של דבר אם המדינה תהיה יהודית או ערבית זהו מספר הילדים שיולדת אישה עבריה ובאיזה גיל היא יולדת אותם. אין זה סוד שחוגי הציונות הדתית לא מצליחים להביא להורדת גיל הנישואין של בוגרי החינוך הדתי וגם נכשלים בהשפעתם על הזוגות הנשואים להקים משפחות גדולות כמקובל בציבור החרדי. נישואין מוקדמים והקמת משפחה גדולה חשובים היום יותר מהשירות הלאומי לבנות, באשר פריון גבוה הוא השירות הלאומי החשוב ביותר במצבנו היום. אמנם לא אוהבים לשמוע את זה אבל זו האמת. אין במאמר התייחסות לכך שבאוכלוסייה הערבית נהוגים דה־פקטו נישואים פוליגמיים (של כמה נשים), הנשים הנוספות מיובאות מיהודה ושומרון, מעזה, מירדן ובעצם מכל המזרח התיכון. ולדאבון הלב גם רבבות נערות יהודיות חסרות שורשים חיות ביישובים הערביים.

חסרה במאמר התייחסות לזליגה מסיבית של ערבים לישראל. בשנות השלטון של השמאל (1993–2003) קיבלו 150,000 ערבים תעודת תושבות בישראל, ובניהם כבר יהיו אזרחים.

הנוער של היום...

ש"ע

רציתי לספר סיפור קצת מסעיר,
על נערה צעירה בשם שיר
שישבה לה באוטובוס 'קווים' בעיר.
אישה עם עגלה לאוטובוס עלתה
ומקום לישיבה לא מצאה,
כל הנוסעים ציפו ששיר תקום
ונדהמו כשהיא גילתה אדישות של קומקום.
באוטובוס התחילו להישמע מלמולים:
"הנוער של היום..."
איך היא לא מתביישת?!"
"זה פשוט נורא!"
שיר מאוד נפגעה
ובתחנה הבאה ירדה,
ואז כולם ראו את רגליה הצולעות
ואת ההליכון המתקפל שהניחה מתחת לכיסאות.

ואולי היה זה חלום

סיפור | יהודה יפרח |

ליל הסדר בגִלגל. חורשת דקלים באמצע הדרך שבין קַצר אל־יהוד לעין חג'לה, בין המקום שבו דרכו רגלי הכהנים במי הירדן לגלגל הקדומה. במקום כלשהו כאן באזור ערכו אבותינו את הפסח הראשון בארץ ישראל. פעם ראשונה בבית. פעם ראשונה במקום משלהם.

שותים כוס חמישית מסדרת המרלו חזקה של יקב שילה. לכבוד ר' טרפון שחידש אותה, לכבוד רב עמרם גאון שפסק כמותו, וגם הרמב"ם והראב"ד. לכבודה של ארץ ישראל שבעבורה תיקנו את הכוס הזאת. כוס של "והבאתי".

ומתוך הטשטוש הזה של חמש כוסות, וצללי המדורה, וניגוני שיר השירים של שלהי הסדר הקדום והסדר הנוכחי שנתערבו להם בחוויה, קרסנו לשינה של סוף הלילה.

ובחלום, אני פוסע בתוך משלחת של אנשים אי שם בחוצה לארץ. זוהי משלחת רשמית אבל אין לי מושג היכן אנו נמצאים ולשם מה נשלחנו. הולכים והולכים, משוחחים בינינו, מעלינו שמים אפורים וריקים. אבל אז, בהמשך, אני קולט שאנחנו נמצאים באושוויץ, צועדים בסך, עוברים את המסלול שעברו אבותינו לפני קצת פחות משבעים שנה.

עם ההתקדמות האִטית הבהירות של הפרטים סביבי הולכת ומתחדדת, הולכת וגדלה. אני יכול לראות את הכל בחדות, בדיוק, בצבעים עזים, הכל חי וממשי אפילו יותר מהמקבילה במציאות... רציף הרכבת, שביל העפר, נקודת הסלקציה, השביל אל המשרפות, מרכז הביזה של רכוש הנרצחים, מחסני הנעליים, המשקפיים, הבגדים, המזוודות. אין לי מושג מהיכן הכל בא, רגלי הרי מעולם לא דרכה על אדמת פולין הטמאה. אבל הנוכחות הדמיונית שלי פה הופכת לעזה יותר ומוחשית יותר מנוכחות פיזית.

אני מתחיל לחוש חרדה. גוש שחור עולה לי בגרון, והאסימון נופל לי: הצעדה הזאת היא כבר לא חלק מביקור של משלחת, לא מדובר פה בביקור שורשים היסטורי, אני פתאום קולט שאנחנו באמת נכנסים אל הגיהינום הזה. השואה היא בהווה. אנחנו עוברים את זה שוב בזמן אמת, הרוח הנאצית מפעמת כאן ועכשיו.

הלב דופק, הזיעה מוגברת, מתעוררת בי תחושה עזה של קלסטרופוביה, של אין מוצא. ועם כל זה האוויר ספוג בשקט משתק. זוהי דממה של מוות, אבל גם של הקשבה, רגע של אוזניים כרויות. מתוך הדממה הזאת אני מנסה 'להבין' את הרוע שאנו פוגשים פה. לתהות על קנקנו, אם הדבר בכלל אפשרי. יש לי איזו אשליה שההבנה שלו תיתן לי אפשרות לאחוז בו, שהשליטה בו תפתח פתח להכניעו.

אני קולט משהו, בחוויה הראשונית המקום הזה הוא המחשה חזקה לבנאליות של הרוע. השטניות כאן חסרת פנים וחסרת הבעה, היא רוע לשם רוע, הֶעדר מוחלט, ואקום מוסרי. זה מזכיר לי בחלום את התובנות של חנה ארנדט, היהודייה־גרמנייה המתבוללת שסיקרה את משפט אייכמן ונתנה לו פרשנות הומניסטית של טרגדיה אוניברסלית. 'אחת משלנו', שהרומן עם הפילוסוף הניאו־נאצי מרטין היידיגר חסם אותה מלראות את השטן המרקד במוזיקה של ואגנר בטרקליני החברה הגבוהה של ברלין. אני נזכר בה, ותוהה ביני וביני – אולי היא צודקת? אולי נפלנו לחור שחור בהיסטוריה של המין האנושי, לוואקום מוסרי, לצונאמי עכור שהציף את התהום השחורה של נפש האדם החייתי?

ממשיכים ללכת, עכשיו אנחנו בכניסה ל"מקלחות". התחושה היא של סוף הדרך, של אין־מה־לעשות, אין פנייה לימין או לשמאל, אין במה להילחם ואין אפשרות להחזיר את הגלגל לאחור. אני נזכר בדימוי של "כצאן לטבח", וקולט שזהו מצב קיומי של שיתוק שאי אפשר להתנגד לו. אתה מובל על סרט נע, חלק מתסריט מוכתב, ניצב סטטי בכרוניקה של מוות ידוע מראש.

ובתוך החדר רואים את השפופרות מלמעלה, שמהן נכנס הגז, רואים את שרוולי הפתחים אל המשרפות, הקרמטוריום. אבל מסביב הכל ריק, אפשר להריח את מלאך המוות, לחוש אותו מקרוב, אך לא לראות אותו. העיניים נפערות, אני מתחיל לבכות ללא הפסק, בכי נוראי שאינו נשלט. ומתוך הדמעות של התהום הזה אני רואה את העיניים, העיניים של הרצח. לא ממש רואה, מולי נמצא המעבר אל הקרמטוריום, אבל בחוויה אני מרגיש שברגע זה עומדות מולי העיניים של השטן. אני מביט בו בתחושה, בשחור של האישונים, ומבין שזו לא "בנאליות איומה של רוע". שהשטן הזה מביא מטען מאוד אישי, משהו שניצב מולי כיהודי. הוא פוגש אותי כיהודי.

ההכרה מכה בי, שהאופל הזה הוא לא יצר רע, הוא לא רצחנות ואלימות שחבויות בטבע האנושי האוניברסלי ההפכפך. הרוע הזה ניבט מעיניו הריקות של מלאך המוות, הסמאל, הגוי האנטישמי. הוא עומד מולי כיהודי, נוקע את כף ירכי, הופך אותי לנכה, אבל לא יכול לי. אני נזכר בזוהר וברמח"ל שציירו אותו בקווים מיתיים עזים וצבעוניים, וחווה את התובנה העמוקה שלהם. שלהם, ולא של הרמב"ם שצייר אותו כהעדר, כריק בנאלי. בכל דור ודור קמים עלינו לכלותנו.

אני מתעורר בבעתה באוהל, ממשש את העיניים אבל הן יבשות. הגוף הפיזי לא בכה במסע הזה. מאיפה זה בא? אני מתקשה להבין, הסבים והסבתות שלי הרי לא היו באושוויץ, החיים שלהם במרוקו בשנות ה־40 של המאה הקודמת התנהלו די כרגיל, למעט ירידה מסוימת במכירות בעסק של סבא.

אבל זה המעגל היהודי, הלא־מודע הקולקטיבי הזה שמחבר את כולנו. יציאת מצרים, גלגל, אושוויץ, מרוקו, וחזרה לגלגל.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו. אני משפשף את העיניים. איפה אנחנו עכשיו? כבר יצאנו ממצרים?

עוד על מסעות חלום: www.sfat-hanefesh.co.il